

Myötätuulta Merimaskussa

Nro 36 | 2025

Merimaskun luonnon vuosi s. 7

Mikä eläin haluaisit olla? s. 11

Kaksosten Länsitalo s. 12

Sariolan elämystalli s. 14

Merimaskun maa- ja kotitalousnaiset s. 16

Kukolaisten Ylistalon salissa s. 20

Myötätuulta Merimaskussa

Julkaisija:

Merimasku-Seura ry

Toimitus:

Vesa Ranki, päätoimittaja
Kaija Roiha
Maikku Tuomi

Kustannustoimitus ja taitto:

Reima Orvasto, Grafiro Oy

Painopaikka:

Painosalama Oy

ISSN 1238-108X

Painos

1100 kpl

Yhteystiedot:

vesa.ranki@gmail.com

puh 0400 722 603

maikku.tuomi@gmail.com

puh 0400 827 295

kaija.roiha@gmail.com

puh. 044 570 7499

seura@marimasku.fi

www.merimasku.fi

Kansikuva:

Sinisiipi

Kuva: Juha Lankinen

Korjauksia lehteen 35/2024:

Perhostelua Merimaskussa (s. 14) kuvassa 3 on mäntykehrääjä, ei riikinkukkokehrääjä.

Merimaskun maa- ja kotitalousnaisten (s. 16) puheenjohtaja on Päivi Helelä, ei Marjo Helelä.

Tässä lehdessä

Päätoimittajalta	3
Puheenjohtajan luontopäiväkirjasta	3
Tule mukaan!.....	4
Luonnonvoimien lumo	5
2024 Lossivahti Tarja Lunnas.....	6
Merimaskun luonnon vuosi	7
Mökkeilijän luonto	9
Muinaisjäännökset Merimaskussa	10
Hiidenkirnu	10
Mikä eläin haluaisit olla?	11
Kaksosten Länsitalo, Silja Heljanderin lapsuudenkoti	12
Sariolan elämystalli - hyvinvointia eläimille ja ihmisille ...	14
Merimaskun maa- ja kotitalousnaiset 90 vuotta	16
Irmeli palasi juurilleen.....	18
Kukolaisten Ylistalon salissa	20
Monipuolinen taiteilija.....	23
Lapsuus opetti arvostamaan työntekeä – mitään ei saa ilmaiseksi!.....	24
Maailman ensi-ilta Merimaskun teatterissa	25
Muistikirjoitukset	26
Viisitoista vuotta Velkuassa – miksi?	27
Rymätylän Kirkkojärvi kunnostetaan yhdistys- ja vapaaehtoisvoimin	28
Meidän miehemme Ukrainassa.....	29
Suvilystit, kesän kohokohta!	30
Villivuoren luontopolku	30
Kaikki laivaan!	31
Annan haudan hoito Merimasku-Seuran vastuulle	31
Iskola -nimen arvoitus ratkesi.....	32
Kesätyöntekijänä Kollolassa	33
Kalliola, Sirkku Luodon lapsuuden ja nuoruuden ihana kesäpaikka	34
Kauppa-autolla	35
Tutuksi tulleet markkinat.....	37

Päätoimittajalta

Myötätuuli on tällä kertaa luonnollinen; kerromme, minkälainen on pitäjämme luonnon vuosi, miten monenlaisia luontokokemuksia meillä on ja kuinka vaikuttavia ovat vuosituhansia vanhat rakennelmat ja muodostelmat lähiluonnossamme. Kun pysähtyy katsomaan, huomaa luonnon monipuolisuuden ja kuinka paljon mahdollisuuksia se sisältää. Luonto on iso osa meitä. Tulevat tapahtumat, markkinat ja retket antavat aina myös mahdollisuuden kokea luonto sen eri muodoissa ja yhdistystenkin kautta voi saada omanlaisen kosketuksen ympä-

ristöön. Luonnon säilyttäminen monipuolisena vaatii tekoja, ei välttämättä vain isoja päätöksiä, vaan myös pieniä valintoja. Jokainen teko on tärkeä; pihanurmikon ei tarvitse olla kuin golfkenttä, hyönteishotellit eivät ole vain koristeita ja EKO-piste on meitä jokaista varten.

Myötätuuli on perinteisesti tuonut esiin merimaskulaisia toimijoita, sukuja ja henkilöitä. Niin on tälläkin kertaa ja saamme terveisiä myös naapuripitäjistä.

Viime vuonna saimme suru-uutisia: *Maarit Lineri* ja *Erkki Rantala* eivät enää ole keskuudessamme.

Molemmilla oli tärkeä rooli myös Myötätuulta Merimaskussa -julkaisun parissa, Maarit päätoimittajana ja Erkki toimituksen jäsenenä.

Merimaskun Maa- ja kotitalousnaiset täytti viime vuonna 90 vuotta ja Merimaskun Ahto täyttää tänä vuonna 80. Myötätuuli onnittelee molempia pyöreistä vuosista! Maa- ja kotitalousnaisista kerromme tässä lehdessä ja Ahto pääsee lehtemme sivuille ensi vuonna.

Hyviä luku- ja luontohetkiä!

Vesa Ranki

Puheenjohtajan luontopäiväkirjasta

Käenpiika, palokärki, suruvaippa, tikli, hemppo, meriharakka, käpytikka, isokoskelo, merikotka, ahven, kuha, siika, keltamaksaruoho, ruoholaukka, kyy, sisilisko, kiiltomato. Siinä joitakin viime vuoden havaintojani Merimaskussa. Valkohäntäpeura, kettu ja rusakko ovat jokapäiväinen näky kotoa ikkunaruuudun läpi tai lähimetsän polun varrelta, kyläraitin pientareilta ja soutuveneestä. Herkkutatin ja ukonsienien saattaa löytää matkalla postilaatikon. Suppilovahverot löytyvät viiden minuutin kävelymatkan päästä. Joskus pitää hieman hidastaa, pysähtyä ja odottaakin ja kun hieraisee silmiään, voi jotain mielenkiintoista

ilmestyä näköpiiriin.

Merimaskun luonto tarjoilee tarkkailtavaa kiinnostuneille. Luonnon monimuotoisuudesta huolestuminen ei tule ensimmäiseksi mieleen lähiluonnon taidenäyttelyä ihastellessa. Luontokato, luonnon ennallistaminen ja villieläinpopulaation pieneneminen tuntuvat käsitteinä kuuluvan jonnekin muualle. Hömötiaista en ole nähnyt. Voisiko vuosittainen vaihtelu lajien esiintyvyydessä olla normaalia?

Takapihalta löytyy palanen ikimetsää, jossa lahoppuut ovat päätyneet huilaamaan sammalten sekaan tai ovat jo hyvän matkaa vinossa odottaen lopullista leposijaansa.

Niiden uumenissa kömpii lukuisa joukko ikionnellisia unelma-asumustensa mönkäisiä ja niitä lempiruokinaan pitäviä saalistajia. Näinhän se luonnossa kuuluu mennä. Kaikella on paikkansa kokonaisuudessa.

Suuri huolenaihe on meitä ympäröivän Itämeren kunto ja kuukausia jatkuva sinilevän esiintyminen, joka estää lämpenevästä merivedestä nauttimisen. Mistä löytyvät riittävät keinot, varat ja toimijat meren tilan parantamiseen?

Maija-Leena "Maikku" Tuomi

Tule mukaan!

Merimasku-Seura on meidän ikioma kyläyhdistyksemme ja etujärjestö, joka

- ylläpitää Kollolan kotiseututaloa
- järjestää mm. kesäteatteriesityksiä, näyttelyitä, tal-koita ja muita tilaisuuksia
- julkaisee Myötätuulta Merimaskussa -lehteä
- tekee yhteistyötä muiden paikallisten yhdistysten ja Naantalin kaupungin kanssa sekä
- tekee aloitteita ja esityksiä ja antaa lausuntoja viran-omaisille.

Seuran toiminnan tarkoituksena on elinympäristömme parantaminen ja viihtyvyyden ja Merimasku-tietouden lisääminen. Seura saa toimintaansa varoja jäsenmaksuista, Kollolan kesäkahvilasta, Merimasku-tuotteiden myyn-nistä, kesäteatterin tuotoista ja kaupungin avustuksista.

Liity NYT Merimasku-Seuran jäseneksi:

Näin tuet kotiseututyötä ja saat nauttia seuran monipuolisesta tarjonnasta.

Jäsenenä saat myös kotiisi jäsentiedotteet ja Myötätuulta Merimaskussa -lehdet.

Liittyminen on helppoa:

1. täytä jäsenhakemus seuran kotisivulla (merimasku.fi)

TAI

2. maksa jäsenmaksu 15 € seuran tilille FI62 5265 0440 0039 28, viite 20255 ja ilmoita yhteystietosi puh. 0400 82 2988 / Sari.

Tapahtumia 2025

Huhtikuu

- Seuran vuosikokous 3.4.

Toukokuu Kollolassa

- Kummiluokan retki
- Talkoot
- Teatterin harjoitukset

Kesäkuu

- Kaikki laivaan! Teatterin ensi-ilta 3.6. Esityksiä 17.6. asti
- Suvilystit, Suvihölkä ja Lossivahti 14.6.

Heinäkuu Kollolassa

- Avoinna ke-su klo 12-16
- Kesätyöntekijänä Inja Ihaksi
- Lauantaisin Kirppis klo 12-16
- Yhteislaulutilaisuus 20.7.

Elokuu

- Kollola avoinna 1.-3.8. klo 12-16
- Nostalgiaconsertti "VANAJA" 3.8.
- Seuran retki 23.8.

Syyskuu

- Sadonkorjuumarkkinat 6.9.
- Merimasku-tunti kummiluokalle

Lokakuu

- Kyläkävely

Marraskuu, Joulukuu

- Joulukalenteri kummiluokalle
- Jouluseimi
- Joulusaapua Merimaskuun

Lisätiedot:

www.merimasku.fi

Kolumni

Luonnonvoimien lumo

Terveen ja paksun männyn runko katkeaa viiden metrin korkeudesta ja pihalle syöksyy saman mittainen, painava latvaosa. Naapuri ehtii vii-meisillä sekunneilla alta pois. Tuuli puhalttaa yli 20 metrin sekuntivauhdilla ja riepoo viereisiä puita. Kat-topellit paukkuvat, pihan kukka-ruukut tekevät ilmalentoja samoin kuin polttopuukasojen päälle viri-tellyt pressut. Myrsky on lähettänyt terassin kalusteet metsäretkelle. Merivesi on muutamassa tunnissa noussut metrin verran ja yritän kah-laamalla pelastaa rannan nuotiopaikan penkit, joita aallot pyrkivät viemään mukanaan.

Henki tuntuu salpautuvan, kun nousen vastatuuleen rannasta sisälle taloon. Teevesi ehtii kiehua ennen kuin sähköt katkeavat, onneksi vain muutamaksi minuutiksi. Katkos saa sähkölieden piippailemaan, tulos-timen rapisemaan ja digitaaliset kellotaulut vilkkumaan. Takkatuli syttyy helposti, hormin hurja imu nostelee sytykelastuja ja humisevat lieskat miltei räjäyttävät kuivat klap-pit tuleen. Teemuki kädessäni, tur-vallisesti mukavassa nojatuolissa ja

takan lämmössä seuraan ikkunasta hurjaa luonnonvoimien järjestämää näytelmää. Pysähdyn pohtimaan luonnonvoimaa. Sanana. Tekstien tuottajan mieli tarttuu usein sanoihin ja niiden merkitykseen.

Luonto-sana pohjautuu käsitteenä latinankieliseen sanaan natura. Sana juontuu verbistä nasci, joka tarkoittaa syntymistä. Sanalla vii-tattiin alun perin syntymisen lisäksi kehityskulkuun. Ajan myötä merkitys laajeni kattamaan kaiken, mikä liittyy luonnollisiin ilmiöihin tai olentoihin. Entä sitten luonnonvoima-sanan loppuosa, mitä se oikeastaan tarkoittaa? Nyt piti pujahtaa fysiikan termistön puolelle, jonka mukaan voima on massan ja kiihtyvyyden tulo. Pihamännyn katkenneessa rungossa oli massaa satoja kiloja ja kiihtyvyyttä rungonpuolikkaan ilmalennolle antoi painovoiman lisäksi myrskytuuli. Luonnonvoimien syvintä olemusta pohtiessani myrsky on laantunut, meri tyyntynyt ja aurinko ryhtynyt kurkistelemaan pilven raosta. Muutos on lumoava.

Illalla serkku soittaa kerrosta-loasunnostaan Turun keskustasta

ja kyselee kuulumisia. Kerron tais-teluistani päivän myrskyssä, kat-kenneesta männystä, kahlaamalla pelastamistani nuotiopaikan pen-keistä ja ilmojen yli lehahtaneista pressuista. "Jaa, en mä mitään huo-mannu, kattelin telkkaria ja tilasin Woltilta pitsaa. Onks ihan oikeesti ollut myrskyä vai?" ihmettelee kes-kikaupungin asukas.

Anne Pentti
tietokirjailija

2024 Lossivahti Tarja Lunnas

Kaija Roiha

Runsaslukuinen joukko Suvilystien markkinaväkeä oli kokoontunut kirkonkylän rantaan todistamaan vuoden 2024 lossivahdin julistusta. Ja jälleen kerran pääsimme yllättämään päähenkilön, joka oli juksattu paikalle. Tarja Lunnas oli hämmentynyt, yllätynyt ja totta kai iloinen kunnianosoituksesta. Kiitokseksi hän lauloi ”Merimasku saariston helmi” -valssin, joka löytyy nyt myös CD-tallenteena.

Laulullaan Tarja onkin hurmannut meidät. Hän on tehnyt pitkän uran koko kansan tuntemana tangoprinsessana, mutta viisi vuotta sitten hän tuli siihen tulokseen, että keikkailu saa nyt jäädä. Mutta musiikin harrastus ja laulaminen tietenkin jatkuu. Hän iloitsee, että hänelle on viime vuosina tarjoutunut paljon esiintymisiä erilaisissa tilaisuuksissa Merimaskussa. Hänen esiintymisensä on epäilemättä antanut nostetta monille konserteille ja muille tapahtumille. Merimaskulaiset ovat ottaneet tummaäänisen, iloisen Tarjan omakseen.

Tarja viihtyy luonnossa, ja hän asuukin sananmukaisesti luonnon keskellä. Tontti rajoittuu mereen ja metsään. Lähinaapureita ei ole eikä myöskään katuvaloja. Ympäri on täydellinen luonnonrauha. Siitä Tarja ammentaa itselleen energiaa. Hän samoilee mieluusti metsässä ja kerää luonnonantimia herkkuketkiä varten. Kotipihalla riittää myös nurmikonleikkua ja puutarhan siistimistä.

Mutta löytyy hänestä myös räväkämpi puoli. Kesäaikaan hän huristelee avoautollaan pitkin Merimaskun mutkaisia pikkuteitä ja vilkuttelee kylän raitilla iloisesti ohikulkijoille. Moottoripyörä on jäänyt vähemmälle käytölle, mutta Buster irtautuu rannasta aika ajoin päristelemään meren aalloille. Tarja ei kaihdakaan hypätä myöskään auraislevyllä varustetun

mönkijän satulaan talvella tarpeen vaatiessa. Rakas harrastus Tarjalle on myös perhosten keräily jo nuoruudesta lähtien. Hänellä on kunnioitusta herättävä perhoskokoelma, jota hän vaalii kuin kukkaa kämmenellä.

Tarja tuli Merimaskun kesäasuk-

kaaksi vuonna 2000. Myöhemmin valmistui omakotitalo samalle tontille. Siellä hän viihtyy loistavasti omassa rauhassaan ja voi antautua musiikille ja heittäytyä saaristoluonnon vietäväksi.

Tarja Lunnas. Kuva: Vesa Ranki

Kevät on luonnon tarkkailijan parasta aikaa.

Luonto herää henkiin keväällä, vaikka ei se eloton ollut talvellaan, ainoastaan lepotilassa. Valon lisääntyminen ja lämpö saavat viherdyksen puskemaan esiin ja eläimet heräämään horroksen tai hiljaisen jälkeen. Minulle ensimmäiset kevään merkit ovat lintujen äänet: harmaapäätikan kaihoiset soidinhuudot Taattistenjärven rannalta sekä iltaiset ja öiset lehtopöllön huhuilut.

Jäät sulavat ensin mereltä ja viimeiseksi järveltä. Sitten alkaa vesilinnuston runsas lisääntyminen, isokoskelot valtaavat Särkäsalmen ja kurki-, laulujoutsen- ja hanhiaurat ovat yleinen näky Merimaskun taivaalla. Samanaikaisesti maa verhoutuu lumen alta vihreään ja keltaiseen. Ensimmäiseksi maan alta puskevat leskenlehdet, sen jälkeen kovaa vauhtia voikukat ja oijen rentukat. Kukkivat kasvit tuovat tullessaan pölyttävät hyönteiset, nokkosperhoset ja mehiläiset. Hyönteisten määrä on valitettavasti vähentynyt, minkä jokainen

autoilija on varmasti huomannut tuulilasin kesäisestä puhtaudesta verrattuna vastaavaan kymmenen vuoden takaiseen.

Pääskyt aloittavat kesän

Kun viimeisetkin hyönteissyöjät, pääskyt, ovat toukokuun lopussa saapuneet, niin katson virallisesti kesän alkaneen. Viime vuosina on kevät tuntunut jäävän lyhyemmäksi ja talvesta siirrytään nopealla tahdilla suoraan kesään. Tässä on luonnolla ollut vauhdissa pysyminen.

Alkukesän äänimailma on Merimaskussa rikas, äänessä on monenlaista soidintavaa pikkulintua, mutta myös suurempaa siivekstä. Suurimmista linnuista mainittakoon Taattistenjärvellä ja soilla huudellen tanssahtelevat kurjet. Muutama vuosi sitten järvellä ”puhalteli pulloon” myös vähän harvinaisempi kaulushaikara, jonka ääntä monikaan ei linnuksi osannut tunnistaa, sääli ettei kumisevaa ääntä ole viime kesinä enää kuulunut. Käki sen sijaan kukkuu ahkerasti ympäri Merimaskua ja illan hämärissä kurnuttaa lehtokurppa.

Ylimääräisiä ravinteita valuu vesiin

Ilmastonmuutoksen seuraukset ovat varsinkin viime vuosina näkyneet Merimaskun kesissä, kesät ovat kuumentuneet, kosteutuneet ja pidentyneet. Nämä muutokset ovat lisänneet Itämeren sinileväesiintymiä, koska levät pitävät lämmöstä. Varsinainen syy ilmiöön on toki ylimääräisissä ravinteissa, joita vuosien mittaan on valunut sateiden mukana vesiin. Nyt kun asia on tiedostettu, niin ravinteiden määrän ajautumista on saatu vähennettyä huomattavasti, mutta vanhojen ravinteiden poissaanti onkin sitten ongelmallisempaa jo Itämerenkin kokoisesta merialtaasta. Sen sijaan järven kohdalla tämä on hieman helpompaa. Taattistenjärvellä onkin onnistuttu tässä todella mukavasti sinnikkäällä vapaaehtoistoiminnalla. Järvi kuhisee taas arvokasta ja useat uimarit ovat päässeet nauttimaan levättömästä vedestä uudella uimarannalla.

Keskikesällä linnut hiljenevät

Jatkuu seuraavalla sivulla...

pesinnän jälkeen ja heinäsiirrat valtaavat kesäisen Merimaskun niittyjen ja peltojen äänimaailman. Metsät tarjoavat mustikkaa ja kanttarellia.

Lintujen paluumuutto

Syksyllä alkaa taas lintujen paluumuutto etelään. Ilmastomuutos tosin on viivytännyt monen muuttajan lähtöä, kun syksyt ovat entistä lämpimämpiä. Viime syksynä suuria hanhiparvia nähtiin vasta loka-kuun lopussa ja västäräkinkin pystyi vielä bongaamaan lokakuun alkupuolella. Loka-marraskuussa käynnistyy haukkojen muutto ja Merimaskun taivaallakin pääsee usein näkemään merikotkan uljaan liidon lisäksi muitakin petolintuja. Talveksi tänne jäävät pikkulinnut voi yllättää varastoimispuuhissa, kun näkee tiaisten piilottelevan siemeniä puunkoloihin ja kaarnan alle.

Vuosien aikana viivästynyt syksy on innostanut myös monet kasvilajit kukkimaan uudelleen kesäkukinnan jälkeen. Ja jo vuosia suppilovahve-roitakin on Merimaskussa saanut kerätä jopa joulukuussa ja näin on voinut varmistaa etikkasienet joulupöytään. Myös puolukkaa on yleensä riittänyt pitkälle alkutalveen. Luonnonantimia tarjoaa syksyisin myös meri, mitä moni merimaskulainenkin hyödyntää mailtakin käsin kalastamalla kirkonkylän

kalastuslaiturilta ja Särkängsalmen kivikoista. Kalansaalista uhkaavat lisääntyneet hylkeet ja merimet-sot. Särkängsalmeenkin on ilmestynyt hylkeiden karkoituslautta. Merimetsojen metsästämisestä kiistellään yhä.

Upea ulkoilualue

Talvi alkaa Merimaskussa usein vasta tammikuussa, jos sen tuloa mitataan pidemmällä pakkasjaksoilla. Särkängsalmi ja Taattistenjärvi alkavat jäätyä, mutta useimmiten jäille pääsee turvallisesti vasta helmikuussa. Järvi tarjoaa merimaskulaisille upean ulkoilualueen, järvelle pääsee kävelemään, luistelemaan ja hiihtämään, kiitos reittien ajajien. Särkängsalmi taas täyttyy sitkeiden pilkkijöiden joukosta. Keväämmällä jopa hirvittää, miten nämä urheat kalastajat kökkivät jakkaroineen aivan sulan veden reunalla.

Muuten talvi Merimaskussa on perin hiljaista aikaa mökkiläisten kadottua maisemista. Lumen tullessa hanki hiljentää äänimaailmaa entisestään eristäen kylän äänihuppuun. Ainoastaan öiset ketun karmivat karjahdukset rikkovat silloin tällöin hiljaisuuden.

Me merimaskulaiset olemme onnellisessa asemassa asuessamme täällä kylässämme luonnon ympäröimänä, kuitenkin lähellä palveluita

ja kaupunkien vilinää. Toivonkin, että yhä useampi meistä ymmärtäisi nauttia luonnon tarjoamista antimista, kokemuksista ja elämyksistä ympäri vuoden.

Kirjoittaja on merimaskulainen luonnon tarkkailija.

Mökkeilijän luonto

Seija Ranki

Merimaskun jyrkät kalliot teki-vät minuun jo lapsuudessani vai-kutuksen. Niitä ei kotikonnuillani tasaisessa kangasmaastossa Nii-nisalossa ollut. Merimaskun mum-molassa käydessäni pääsin kiipei-lemään noille korkeille kallioille ja ihailemaan niiden laelta ympäröi-vää maisemaa. Retkilläni saatoin viipyillä tuntikausia.

Nyt minulla on puolisoni Jukan kanssa kesämökki Merimaskun Lukkaraisten kylässä komean kal-lion juurella, ei ihan meren rannalla, mutta peltojen takaa siintävine merinäköaloinen kuitenkin. Työ-listaa mökille en tee. Puolisollani sellainen kuitenkin on! Aina on jokin projekti meneillään: puiden kaatoa, takkapuiden pilkkomista, huussin tyhjentämistä ja kattojen putsaamista.

Mieluusti käyskentelen lähiym-päristössä metsän antimia poimien. On suppilovahveroita, rouskuja, kantarelleja, mustikoita, puolukoita ja metsämansikoita. Syksyisin kerään pajunvitsoja ja punon niistä pihakoristeiksi pajupalloja. Purppuranpunakukkaisia maa-riankämmeköitä en ole muualla niin runsaasti tavannut kuin Meri-maskussa.

Pitkään ihmettelin, mitä ovat tienvieriä koristavat tiliä muistut-tavat sarjakukkaiset kasvit, kunnes sain tietää, että ne ovat palsternak-koja, viljelykarkulaisia. Jalopuinen tammi, Varsinais-Suomen maakun-tapuu, on Merimaskussa yleinen. Kirkonkylän valtava tammivanhus Maamiesseurantalon edustalla on upea ilmestys. Mökkitiemme pien-narta koristaa viisitoistametrinen Pohjois-Amerikasta kotoisin oleva punatammi. Se voi elää jopa viisi-sataavuotiaaksi. Liekö karkulainen vai jonkun naapurin joskus sinne istuttama?

Venettä meillä ei ole, mutta vie-tämme aikaa meren rannalla yhtei-

sessä venevalkamassa auringosta nauttien, uiden ja muiden merime-noa seuraten. Harmillinen sinilevä esti viime kesänä meressä uimisen. Onneksi Taattistenjärvi on säästy-nyt moiselta riesalta.

Pihasauna on pienen kalliokum-pareen päällä. Lauteilta saamme seurata saunan isoista ikkunoista lähipeltoilla käyskenteleviä peuroja ja kauriita. Ylellistä! Hirviä emme ole moneen vuoteen Merimas-kussa nähneet. Ilves on toki otat-tanut kuvan itsestään mökin riista-kameraan. Livenä emme ole kisua nähneet, ääniä on kyllä kuultu.

Erään kerran iltamyöhällä istus-kelin verannalla ja kuulin kalliolta rapinaa. Olin hiirenhiljaa ja hengi-tystäni pidätellen tähyilin kalliolle. Pian ilmestyi tuhiseva mäyräpa-riskunta muutaman metrin pää-hän jatkaen rauhallisesti kulkuaan metsikköön. Kohtaamisemme oli juhlallinen! Monia lintuja on bongattu, pyypokueita, kurkia, korp-peja, harmaapäätikkoja, merikot-kia, lokkeja, sorsia, haahkoja ja jopa jokunen yksittäinen merimetsokin. Ja pihapiirissä pesivät monet tiaiset ja kirjosiopot omilla pikku kesä-mökeissään.

Muutama vuosi sitten luonto näytti hurjan puolensa, kun Aila-myrsky kaatoi ison koivun mökin päälle ja muutaman kuusen mökki-tielle. Onneksi suuremmilta vahin-goilta välttyttiin.

Mökkeilijöinä olemme saa-neet nauttia ihanan saaristopi-täjän kauniista luonnosta niittyi-neen, katajaisine hakamaaineen, kallioisine mäkinen, vehmaisine metsineen ja merellisiin näkymiin unohtamatta monia mukavia ihmisiä, joihin olemme saaneet Meri-maskussa tutustua.

Kirjoittaja on Luviolla asuva puutarhuri.

Tyytyväiset mökkiläiset

Aila-myrskyn jälkeen

Sauna on pian kylpykunnossa.

Muinaisjännökset Merimaskussa

Kotipitäjästämme löytyy kolmisen kymmentä muinaisjännöstä, pääosin kivikautisia, yli 8000 vuotta vanhoja, osa pronssikautisia, yli 2500 vuoden ikäisiä. Muutama kohde on ajoittamatta ja yksi kohde, kallioon hakattu pieni labyrintti Pikku-Porhon saarella on reippaasti nuorempi, tuskin 1700-lukua vanhempi; saari on vasta myöhään tullut näkyviin merestä.

Yksi kohteista on "Taattinen", kahden kiviröykkiön rakennelma, joista läntinen, puolen metrin korkuinen on halkaisijaltaan reilut viisi metriä. Sen keskellä on syvennys, jossa on pystyssä pari laakakiveä, jotka lienevät peräisin paasiarkusta. Toinen röykkiö on hiukan

pienempi ja parikymmentä metriä edellisestä itään. Sen keskellä olevan kuopan päässä on punainen graniittilaaka, joka on epäilemättä paasiarkun pääkivi. Merimaskuntieltä on pari kilometriä Taattisten hautaröykkiöille.

Myös Villivuoren luontopolun päässä on kaksi jäkäläpeitteistä pronssikautista röykkiötä.

Lähde:
Varsinais-Suomen maakunta-
kaava 24.5.2010, muinaisjännökset.

Taattinen, läntinen kiviröykkiö (muinaishautoja).

Hiidenkirnu

Kattilanvuoren aarnialue on kansallisesti merkittävä. Metsähallitus perusti Kattilanvuoren luonnonsuojelualueen vuonna 2014. Kattilanvuoren kirnu on hyvin vaikeakulkuisessa maastossa jyrkän kallioseinämän suojassa Askaisten ja Merimaskun vanhan kunnanrajan tuntumassa. Kirnun halkaisija on 60 cm ja syvyys 55 cm.

Hiidenkirnuja on Suomesta löydetty tuhansia. Ne ovat sorvautuneet kallon pintaan jääkauden loppupuolella ohuen jäätikön reunaan revenneiden pystyrailojen pohjalle, jonne sulamisvedet syök-

syivät ja liikkuttelivat kivien avulla kallon pintaan poteroita. Ne ovat tyypillisesti alle viisi metriä syviä. Niitä tavataan varsinkin kalliojyrkänteiden reunoilla.

Lähteet:
Glückert, Gunnar ja Tittonen, Jouni, Geologisesti merkittävät kallio- ja maaperäkohteet Varsinais-Suomessa, ISBN 951-9054-27-8, Kaarina 1999.

Internet: maanmittauslaitos.fi/karttapaikka

Mikä eläin haluaisit olla?

Myötätuulta Merimaskussa esitti otsikon kysymyksen Merimasku-Seuran kummiluokan oppilaille. Heiltä saatiin hienoja vastauksia ja myös pari mukavaa luontokokemusta.

– Olisin karhu koska mun nimi tarkoittaa sitä. Se on myös mun lempieläin. (Otso)

– Haluaisin olla kissa koska mä vaan haluan olla kissa. (Anju)

– Haluaisin olla koira tai pupu, koska koirana olisi mukavaa ja saisi ihanan lämpimän pedin. Pupuna minulle tehtäisiin oma pieni paikka, jossa saisin olla koko ajan ja nukkua ja syödä. (Milla)

– Olisin koira koska saisin aina ruokaa eikä tarvitsisi saalistaa. Minua rapsutettaisiin. (Ilmari)

– Olisin joutsen koska olisin villi ja vapaa. Pääsisin joka päivä uimaan. Joutsenena voisin vain loikoilla pesässä päivät pitkät hoitamassa poikasiani. Pikku lasten säikäyttäminen olisi hauskaa. Itse minä pelkään joutsenia. (Anna)

– Haluaisin olla ilves. Koska ilves on hyvä kaivamaan kuoppia. (Alissa)

– Olisin Kotka koska ne saa liidellä ja kaarella taivaalla. (Joona)

– Olisin ilves, koska ne ovat kauniita. Ne ovat myös viisaita, kun pystyvät selviytymään ja hankkimaan ruokaa talvella. (Hilkka)

– Olisin hevonen, koska ne ovat niin leikkisiä ja aktiivisia. Niiden kanssa on kiva touhuta kaikkea kiva. Tykkään myös ratsastaa ja hoitaa hevosia. Ja ne pääsevät

kisoihin. (Hilja)

– Olisin Karhu. Karhut ovat isoja ja ne elävät Lapissa. Enimmäkseen karhut ovat vaarallisia jos niitä ärsyttää. Karhut syö kalaa ja marjoja. Karhut voi kiivetä puuhun. (Eetu)

– Olisin ilves koska ne ovat hyvin kauniita eläimiä. Tiesitkö että ilves metsästää paljon metsäjäniksiä. Niistä voi tulla ajan saatossa saman tyyppinen eläin kuin sapelihatma- tiikeri. Se olisi siistiä elää ilveksenä vapaana luonnossa. (Vilma)

– Olisin ilves koska ne on siistejä eläimiä ja söpöjä. (Edith)

– Olisin susi koska ne ovat vapaita söpöjä ja elävät metsän uumenissa. (Liina)

– Olisimme kettuja koska ketut ovat upeita, hienoja, mielenkiintoisia ja supersuloisia. (Selma Metsä ja Liljanna)

– Minä olisin merikotka. Koska se on ylväs ja iso. Rakastan kotkia. Merikotka on minun mielestäni kaunis eläin. (Milja)

– Olisimme härkiä koska se on lihaksikas ja iso ja muistuttaa eniten meitä. (Juho ja Aarne)

– Haluan olla susi koska ne ovat petoeläimiä, kulkevat laumassa ja ovat nopeita. (Sakari)

– Olisin koira, koska koira saa nukkua päivät ja leikkiä. Se saa rap-

sutuksia ruokaa ja paljon huomiota ja voi olla onnellinen. (Lily)

– Olisin hevonen, saisin ruokaa, mua liikuttettaisiin ja saisin loimen. Pääsisin kisoihin ja mua hoidettaisiin ja harjattaisiin. Mulla olisi tarhakavereita. (Emilia)

– Olisin karhu, joka nukkuu 12 tuntia päivässä ja syö lihaa. (Matias)

– Haluaisin olla mursu koska mä tykkään mursuista ja haluan elää meressä koska sitten mä voin uida paljon. (Oliver)

– Olisin karhu, koska se on mahtava. Karhu on vahva ja nukkuu yli puoli vuotta. Sillä on muutenkin kiva luola. Se syö kalaa ja hunajaa. (Leo)

– Lohen näkeminen on jäänyt päähän. Oltiin Lapissa meidän mökillä ja se hyppäsi purossa ja siitä lensi vettä mun päälle ja sitten olin ihan märkä. (Joona)

– Näin mökillä kymmenen metrin päässä ilveksen. Se oli aika laiha ja näimme rannassa sen tassunjäljen. (Pihla)

– Meidän pihassa on laidun ja laitumen keskellä metsä. Metsässä yhtenä päivänä peura synnytti. Minä ja perheeni näimme sen omista ikkunoistamme. Se on jäänyt mieleeni. (Mea)

Länsitalo 1930-luvulla. Kuva: Siljan albumi.

Talo valmistui kesällä 1834, jolloin Kakosten rusthollin isäntänä oli *Isak Sandelius* (1799–1861), Siljan s. Santalahti isoisän isoisä. Rakennus on erittäin hyvin säilyttänyt alkupe-
räisen asunsa. Alkuperäiset kiinteät
sängyt, penkit ja kaappikello kuu-
luvat tupainterioöriin. Tuvan muuri
on uusittu 1920-luvulla. Länsitalo
on yhdessä Itätalon kanssa ”raken-
nushistoriallisesti ja maisemallisesti
arvokas kokonaisuus”.

Siljan isoisä (*Kustaa*) *Adolf Santalahti*, "Terholan pappa" (1877–1962), vihittiin keväällä 1906 *Selma Charlotta s. Åkermanin* (1880–1951) kanssa. Adolf rakensi vuonna 1914 Kaksosten rantaan Terholan, kesämökin, jonne 1920-luvulla muutettiin pysyvästi asumaan. 1970-luvulla Terhola sai nykyisen ilmeensä. Terhola oli Adolfin lasten, kuten Siljan äidin, *Anitan* (1917–2009) lapsuudenkoti. Aikanaan Adolfin pojan, *Uljaksen* (1908–1988) tytär *Marja* peri mökin. Terholan pappa kävi vielä vanhanakin päivittäin Kaksoissa. Hän oli aina toivottu vieras.

Sofia eli "Siina", isoisän sisko (1863–1917) lähti monen muun lailla 18-vuotiaana Hangosta Amerikkaan syksyllä 1900 Cunard Linen Polaris-laivalla. Cunard kuljetti laivoillaan yli miljoona siirtolaista

Yhdysvaltoihin. Siinan matka maksoi 181 mk (v. 2023 rahamääräksi muutettuna n. 1000 €). Siina avioitui siellä *Charles Swiftin* kanssa ja sai kaksi lasta, joista nuorempi, *Saima* (s. 1905) kävi kerran myös Suomessa. Myös Siinan sisko *Alma* (1874–1951) muutti Amerikkaan, jossa meni naimisiin ja sai sukunimen King.

Lauri Koskinen eli "Lasse" (1928–2001) tuli Isojoelta taloon työmieheksi. Hän oli komea mies ja Anita halusi ja saikin hänet puolisokseen. Lasse oli aina iloinen, mukava ja avulias. Hän teki töitä myös muilla merimaskulaisilla maatiloilla. Lassen hautajaisissa monet merimaskulaiset isännät olivat mukana.

Isotäti *Charlotta* eli "Lotta" (1868–1940) oli talon emäntänä ja eli avioitumatta Länsitalossa kuolemaansa asti. Charlottan perunkirjoitus toimitettiin syksyllä 1940. Perunkirjoitukseen merkittiin pesän varat: Rahaa 33 000 mk, liinavaatteet 50 mk, pitovaatteet 300 mk, vuodevaatteet 200 mk ja sekalaiset 650 mk, yhteensä 34 000 mk, vuoden 2023 rahamääräksi muutettuna 12 200 €.

Isosetä *Otto* (1870–1954),
vanhapoika ja taitava puuseppä oli
tarkka ja huolellinen maanviljelijä

ja aikanaan talon isäntä. Hän piti tarkkaa päiväkirjaa talon menoista ja tuloista. Ne ovat edelleen tallella Länsitalon kamarin pulpetin laatikossa. Anitan kaksoisveli *Aimo* (1917–1991), hänkin vanhapoika, oli rauhallinen maanviljelijä ja viimeinen Länsitalon isäntä. Anita hoiti karjan ja Lasse auttoi tilan töissä. Vuonna 1957 Aimo osti taloon ensimmäisen traktorin. Talonpidosta Aimo sanoi, että mitään ei saa sitten täällä muuttaal Länsitalo on nyt ollut asumaton kaksikymmentä vuotta. Siellä ei tietenkään ole muutettu mitään!

Silja ja *Pekka Heljanderin* häitä vietettiin vuonna 1968, kun *Silja* oli 20-vuotias. *Pekka* asui äitinsä kanssa Vähäpääsi-nimisessä saarella, jonne *Siljakin* sitten asettui. Yhteiseloa *Pekan* kanssa kesti 40 vuotta ja anopinkin kanssa 30 vuotta. Saarella oltiin omavaraisia, oli yksi lehmä ja joskus myös vasikka. Puutarhassa kasvatettiin vihannekset ja kalaa syötiin joka päivä. Vain kahvi, jauhot ja sokerit ostettiin kaupasta. Sähköt saatiin saareen vuonna 1985. Vähäpääsistä puolet on nyt *Pekan* veljen *Pentin* pojalla *Ristolla* ja toinen puoli *Siljalla* yhdessä hänen lastensa kanssa.

Tupanäkymä. Kuva: Visa Auvinen.

Silja. Kuva: Vesa Ranki.

Silja sai kolme lasta, *Hannu* s. 1968, *Eija* s. 1969 ja *Esa* s. 1974, joka omistaa puolisonsa Katjan kanssa nyt Länsitalon ja asuu perheineen aivan sen naapurissa.

Tammikuussa 2009 Pekka oli
aamulla taas lähdössä noutamaan
postia mantereen puolelta. Tuolta
matkalta hän ei enää palannut. Jäi-
hin pudonnut Pekka löytyi hukku-
neena vasta toukokuussa. Silja asui
vielä tuon talven saarella, mutta

sai myöhemmin työpaikan Askaisen Mäntykodista, missä äitikin oli asukkaana. Nyt Silja on eläkkeellä ja nauttii asumisesta Merimaskun "vanhusten talossa".

Menoa ja meininkiä Siljalla riittää edelleen – seitsemän lastenlasta ja kaksi jo neljättä polvea. *Veikko*-ystävän kanssakin on mennyt jo kymmenkunta vuotta.

Lähteet:

Kupila Sanna, Merimaskun kulttuurimaisema ja vanha rakennuskanta, ISBN 951-595-026-0
Jyväskylä 1996.

Ranki Vesa, Silja Heljanderin
haastattelu 2024

Lasse 1990-luvulla.
Kuva: Vesa Rankin arkisto.

Aimo 1980-luvulla.
Kuva: Siljan albumi.

Anita 30-vuotiaana.
Kuva: Siljan albumi.

Sariolan elämystalli - hyvinvointia eläimille ja ihmisille

Teksti ja kuvat: Maikku Tuomi

Minttu ja yksi päiväheinäannos

Yksitoista ankkaa lyllertää laumana tassutellen sadesäässä kohti hevosten laitumia ikään kuin olisivat vierasta vastaan tulevia oppaita. Niitä ei kostea sää tai mutainen maa haittaa, eikä se haittaa täällä ketään muutakaan, koska sää on vain varustekysymys. Säättä pitää tosin ennakoida ja tutkia tarkasti etukäteen – eläinten hyvinvointi on tällä tilalla numero yksi.

Sariolan elämystallia pyörittävät kaksi työtä pelkäämätöntä naista, *Marisanna Sariola* ja *Minttu Nieminen*. Molemmat ovat äitejä ja molemmat ovat olleet nuoruudessaan heppatyttöjä. Molemmilla on nyt unelma-ammatti. Paljon fyysistä työtä lähes ympäri vuorokauden säässä kuin säässä kaikkina viikonpäivinä eläinten hyvinvoinnin vuoksi. Marisannan oikea ja vasen käsi on Minttu, joka vastaa ratsastuksen opetuksesta. Marisanna vastaa kaikesta muusta ja on myös kiinteistön ja tilan hoitaja. Naisilta

sujuvat niin traktorin ajaminen ja polttopuiden tekeminen kuin korjaushommatkin. Muutama muukin työntekijä on satunnaisesti apuna, mutta Marisannaa ja Minttua tarvitaan aina paikan päällä, tai ainakin jompaakumpaa heistä.

Ankkojen lisäksi tilalla asustaa 19 hevosta, kolmisenkymmentä kanaa, seitsemän lammasta, viisi

Jerry, kookas ruuna, 14-v ja Marisanna.

kissaa, kolme koiraa, kaksi pupua ja kaksi marsua. Kierros alkaa aamutsekkauksella ja kanat ja lampaat ruokitaan. Tallissa karsinoissaan yöpyneet hevoset viedään ulos. Ovatko kaikki pihatossa yöpyneet paikalla, ovatko aitausten aidat ehjiä vai onko peura tai hirvi katkonut aitalautoja ja sähkölankoja mennessään? Ei niinkään harvinaista, kun peurat ja hirvet ovat lähes päivittäin näky. Kun kaikki hevoset ovat ulkona syömässä aamuheiniään ja heillä on juomavettä, siivotaan karsinoista lannat pois.

Puolenpäivän heinien jälkeen (hevonen syö 4–5 kertaa päivässä sille punnitun yksilöllisen määrän heinää) on pari tuntia aikaa tehdä tekemättömiä töitä ja korjaushommia, maalata, ajaa nurmikkoa, hiekoittaa, hoitaa ratsastuskenttää ja suunnitella ratsastustunteja tai käydä hankkimassa tarveaineita remontteihin. Tilalla on pääasiassa puulämmitys, joten hevosten talvella päivittäin vaatima 500 litraa lämmintä vettä lämmitetään talon pannuhuoneessa. Työlistalla on aina tekemättömiä töitä. Hevosten rapsuttelun saavat tehdä illemmalla saapuvat ratsastuksen harrastajat, joiden

Sariolassa toivotaan osallistuvan hevosten hoitamiseen ratsastuksen lisäksi. Jokainen asiakas tietää, että hevonen ei ole vain karusellilaite, jolla käydään ratsastamassa, vaan se pitää myös harjata huolellisesti ennen ja jälkeen ratsastuksen. Edistyneemmät ratsastajat saavat myös hakea itse ratsunsa ulkotarhasta karsinaan hoidettavaksi.

Iltapäivät ja illat täyttyvät ratsastuksen harrastajista ja jotkut heistä käyvät useamman kerran viikossa. Sovittujen tuntien lisäksi käy myös esimerkiksi koululaisryhmiä ja kesällä pidetään leiripäiviä. Satunnaisille vierailijoille ei valitettavasti juuri enää riitä aikaa valvomaan ja opastamaan vieraiden käyntiä.

Sariolan eläimet ovat tottuneet ihmisiin, eivätkä aivan pienet asiat niitä säikäytä, mutta kaiken aikaa tilalla ollaan tarkkoja, ettei mikään yllättävä saa eläimiä pois tolaltaan. Hevosten aitauksiin ei saa mennä ilman lupaa. Kaikki ovat yksilöitä omine ominaisuuksineen. Joku on sosiaalinen, joku tottunut olemaan vain itsekseen ja joku on lauman vanhin tamma ja itseoikeutettu johtaja. Kanat ovat herkkiä vierai-

den ihmisten kohtaamiselle eivätkä ne välttämättä halua ihmisen syliin, eikä niitä siihen pakoteta. Kana-haukkoja ja merikotkia pidetään silmällä, koska kun silmä välttää, saattaa petolintu vaania saalistaan. Sariolassa eläimet tunnetaan yksilöinä omine tarpeineen ja ominaisuuksineen. Yksilöllinen ruokinta ja yksilöllinen liikunnan tarve otetaan huomioon kaiken aikaa. Pihatossa saa liikkua vähän vapaammin metsän reunaan ja syödä ”vapaaheiniä”, mutta sinne sopivat vain tietyt hevoset ja ponit.

Hyvinvointia eläimistä on myös suurta henkistä apua sellaista tarvitseville ihmisille. Joku on löytänyt itsensä uudelleen aloittamalla jälleen lapsuudesta tutun harrastuksen. Joku on jopa päässyt mielialalääkityksestään ratsastustuntien ansiosta. Ja joku saa voimia kurkottaa seuraavaan, valoisammalta tuntuvaan päivään käytyään harjaamassa ja taluttamassa hevosta. Näistä kertomuksista Marisanna ja Minttu ammentavat voimaa työhönsä.

Mico, Jussi, Keijo ja Kimmo Merikotka.

Lampaat keritään kaksi kertaa vuodessa.

Merimaskun maa- ja kotitalousnaiset 90 vuotta

Hanna Nurminen

Merimaskun maa- ja kotitalousnaisten osasto vietti 90-vuotisjuhlaansa Merimaskun maamiesseurantalon syksyllä 2024. Seuraava teksti on lyhennetty ja täydennetty versio Hanna Nurmisen vuonna 1994 yhteisön 60-vuotisjuhlaan kokoamasta historiikista.

Keväällä 1934 kokoontui joukko maaseudun kotien kehityksestä kiinnostuneita naisia konsulentti Linda Lehtisen johdolla keskustelemaan maamiesseuran naisosaston perustamisesta, ja syyskuussa Varsinais-Suomen maanviljelyseuran johtokunta hyväksyi Merimaskun maatalousnaisten säännöt. Maatalousnaisten toiminnan perustaksi muodostuivat pyrkimys maaseudun koteja ylläpitävien naisten ammat-

taitaidon edistämiseen ja henkiseen kehittämiseen sekä halu auttaa vähäosaisia ja toimelias osallistuminen paikkakunnan yhteisiin hankkeisiin. Jo 1930-luvulla järjestettiin esimerkiksi puutarhanhoitoon ja saippuanvalmistukseen liittyviä havaintoesityksiä ja kursseja.

Merimaskun maamiesseurantalon historia on osaltaan myös Maa- ja kotitalousnaisten historiaan. Talo valmistui v. 1932 alun

perin Suojeluskuntataloksi. Suojeluskuntatoiminnan ajoilta on säilynyt konkreettisena muistona naisten työstä näyttämön esiripun kappi, jonka koristeet ovat lottien yhdessä kirjailemia. Suojeluskuntajärjestön lopetettua toimintansa talo siirtyi Merimaskun maamiesseuralle vuonna 1945. Siitä lähtien ovat maa- ja kotitalousnaiset huolehtineet tämän yhteisen ”kodin” ylläpidosta.

Muonitukset ovat olleet tärkeä osa maa- ja kotitalousnaisten toimintaa. Melkoinen ponnistus oli maaherra Sylvi Siltaselle ja 80-henkiselle seurueelle järjestetty tarjoilu tämän käydessä Merimaskussa vuonna 1973. ”Ilmeisesti onnistuimme, koska saimme kiitoksia. Sää ei juhlaa suosinut, oli kova myrsky. Lipputanko katkesi kesken juhlaa ja vaurioitti erästä autoa”, kerrotaan pöytäkirjassa. Vuonna 1993 merimaskulaisille tarjottiin silakkalounas, jossa saariston kalasta valmistettiin kolmeatoista eri ruokalajia yleisön herkuteltavaksi.

Vuoden 1952 Olympialaisten muonitukseen osallistui kaksi merimaskulaista. Erästä pienemmästä muonituksesta on maininta vuoden 1969 kevätkokouksen pöytäkirjassa: nuorten isäntien kerho oli pyytänyt maatalousnaisia keittämään kerhokokouksiinsa kahvia, mikä toimi ”päättettiin ottaa vastaan, jos he niin haluavat”.

Myös lapset ja vanhukset ovat olleet huolenpidon kohteena. Sotavuosina kaupunkilaislapset saivat vierailla Merimaskussa, ja koulu-ruokailun käynnistyessä 1940-luvun puolimaissa lainattiin Merimaskun

kirkonpiirin koululle ruoanvalmistusvälineet. Sodan jälkeen tuettiin rajaseudun lapsiperheitä ja myöhemmin TYKS:n syöpälasten osastoa, ja 2000-luvun alussa kudottiin neuvolaan sukkia. Muutamana vuonna on laskiaisen tarjottu vanhuksille papusoppaa.

Käden taidot ovat aina olleet toiminnassa keskeisellä sijalla: 1940-luvulla järjestettiin jopa viisivuokkoisia kutomakursseja, 1950 lahjoitettiin Merimaskun seurakunnalle yhdessä valmistettu vihkirijy ja vuosituhanen vaihteessa pidettiin yllä kudontatupaa yhdessä Merimaskun kunnan ja Naantalin työväenopiston kanssa. Viimeksi nähtiin naisten taidokkaita käsittä näyttelyssä 90-vuotisjuhlan yhteydessä.

Kotitalous- ja puutarhanhoitoaiheisia kursseja ja kilpailuja on järjestetty vuodesta toiseen kautta osaston historian. Tällaisia ovat olleet esimerkiksi ”voileiväntekohavaintokurssi” (1949), ”alkohoolittomien juomien valmistuskurssi” (1955), langankerimiskilpailu (1957), pyykinpesukurssi (1961), ”halpaa lihaa”-niminen kurssi (1966), kurpitsan kasvatuskilpailu (1974), opastus

jätteiden lajitteluun ja kierrätykseen (1992). Viime vuosina on naisten kokoontumisiin kutsuttu alustajiksi eri alojen asiantuntijoita, kuten ihotautilääkäri (2023). Myös opinto- ja virkistysretket ovat kuuluneet toimintaan: esimerkiksi kesällä 2022 vierailtiin Pölkynvuoren kasvimaailmassa ja keväällä 2024 Söderlångvikissa Kemiönsaarella.

Merimaskun maa- ja kotitalousnaisten toiminnan perimmäinen olemus on aina ollut yhdessä tekeminen yhteiseksi hyväksi, ja talkootyön perinne on säilynyt katkeamattomana meidän päiviimme asti. Sitä on tarvittu sotia edeltäneinä maaseudun kehityksen vuosina, raskaina talvi- ja jatkosodan vuosina sekä jälleenrakentamisen aikana. Se on säilynyt elävänä maaltapaon ja yhteiskunnan rakennemuutoksen ajat. Tämänhetkiset näkymät antavat aiheen arvella, että naisten vapaaehtoista työtä yhteiseksi hyväksi tullaan tarvittamaan vastakin.

Lämpimät onnittelut 90-vuotiaalle!

Lokakuussa 2024 vietettiin Maamiesseurantalon Merimaskun maa- ja kotitalousnaisten 90-vuotisjuhlaa. Tilaisuudessa ojennettiin ruusut paikalle olleille entisille puheenjohtajille, sihteereille ja emännille. Kuvassa vasemmalta Tuula Santalahti, Eeva Sariola, Pirjo Virtanen, Anne Fabritius, Päivi Tammelin, Outi Fabritius, Sirpa Tammelin, Leila Kormano ja nykyinen pj. Päivi Helelä. Kuva: Henry Pulli.

Maamiesseurantalon kevätsiivous on ollut vuosikymmenet Maa- ja kotitalousnaisten vastuulla. Pirkko-Liisa Heinonen (vas.) ja Elvi Helelä viimeistelevät keittiön lattiaa.

Helatorstain perennankierrätystapahtumaa on järjestetty maamiesseurantalon pihassa säännöllisesti 1990-luvulta asti. Toimessa Raakel Peltola (vas.) ja Kaarina Saarinen 1995.

Irmeli palasi juurilleen

Maikku Tuomi

Merimaskussa syntynyt Irmeli Vainio palasi juurilleen kotitaloonsa Moisio tilalle marraskuussa vuonna 2006. Moisio tila on ollut Vainion suvun hallussa vuodesta 1910.

"En millään lähtisi täältä pois. Koti on ollut onnellinen mummola myös omille lapsilleni, joista on kasvanut työteliäitä luontoihmisiä täällä vietettyjen kesien jälkeen."

Irmelistä tuli opettaja

Irmelistä ei tullut eläinlääkärää, vaikka se oli hänen unelma-ammattinsa. Turussa käydyn oppikoulun ja lukion jälkeen opiskelupaikka löytyi muu-

taman töissä käydyn vuoden jälkeen sairaanhoito-opistosta tavoitteena jatkaa terveydenhoitajaksi. Työterveyshoitajana toimittuaan Irmeliä pyydettiin silloisen Turun Terveydenhoito-oppilaitoksen opettajaksi ja sieltä koulutusuudistusten jälkeen Turun Ammatti-instituuttiin ja sen jälkeen vielä Aikuiskoulutuskeskukseen. Sairaanhoidon ja terveydenhuollon opettajana vierähti 25 vuotta.

"Olen tosi kiitollinen siitä, että minulla on ollut johdatusta elämässä ja olen aina päässyt eteenpäin."

Monessa mukana

Irmelin innostus ja uteliaisuus ja kiinnostuneisuus ihmisten kohtaamiseen ja yhteistyön tekemiseen näkyy siinä, että hän on Vanhusten Tuki ry:n puheenjohtaja, Vanhus-tentuen kerhon vetäjä Merimaskussa, Ystäväpiirin vetäjä Rymättylässä, Naantalin Vanhusneuvoston puheenjohtaja, Varhan vanhusneuvoston jäsen, Merimaskun Seurakuntaneuvoston jäsen, Naantalin yhteisen kirkkoneuvoston jäsen ja kirkkovaltuuston jäsen ja nyt myös Hiippakuntavaltuuston varapuheenjohtaja!

Turkoosi, oranssi ja lila hehkuvat

Irmeli on suorittanut työhyvinvointipäällikön tutkinnon ja hän on myös ratkaisukeskeinen työnohjaaja ja prosessikonsultti. Työyhteisöjen koulutus ja ensiapukoulutukset kuuluvat edelleen Irmelin toimenkuvaan. Kaikkeen kiinnostavaan ei aika

kuitenkaan riitä, kun haluaa tehdä työnsä huolella perehtyen. Irmelin sydäntä lähellä on taide, käsityöt ja musiikki. Moisio turkoosiin, oranssin ja lilan väreissä hehkuvan salin seiniltä löytyvät Irmelin maalaamat taulut. Maalausharrastus alkoi kuusikymmentä vuotta sitten. Äiti oli myös taiteellinen ja maalausta harrastaa myös Irmelin tytär. Monipuolisesti lahjakkaan äidin toive oli, että Irmelistä olisi tullut käsityönopettaja. Käsitöiden tekeminen onkin yksi rakkaista harrastuksista. Irmeli on mm. kutonut kangaspuilla Merimaskun kirkon saarnastuolin kirjaliina-kuultokudoksen ja lahjoittanut sen seurakunnalle.

Irmelin aakkoset:

- Aurinko
- Berliini
- °C
- Deutschland
- Elämä
- Finland
- Giselle-baletti
- Harrastukset
- Isä
- Jakaminen (tiedon ja ideoiden)
- Koti
- Lapset
- Merimasku
- Naantali
- Onnellisuus, Ooppera
- Pori (äiti syntyi Ulvilassa)
- Quutamo
- Rakkaus
- Syksy
- Talvi
- Uinti
- Vesi
- Watit
- Risteys (valinnan paikka X)
- Yksin
- Zenith-kello
- Åland
- Äiti
- Öljy.

Irmelin neuloma kaunis ja värikäs kaarrokoneule. Kuva: Irmeli Vuorio

Irmelin maalausharrastus alkoi vuonna 1965. Kuva: Irmeli Vuorio.

Irmeli kotonaan Moisio tilalla. Kuva: Maikku Tuomi.

Kukolaisten Ylistalon salissa

Teksti ja kuvat: Maikku Tuomi

Pertti ja Liisa Saarelan kaunis pihapiiri ja kotitalo huokuvat historiaa. Ylistalon tila Merimaskun pitäjän Kukolaisten kylässä on ollut saman suvun hallussa vuodesta 1730. Pertti ja Liisa Saarela ovat asuneet tilalla viitisenkymmentä vuotta. Pertin isä on Ylistalosta ja äiti Kukolaisten Alistalosta. Pertti asui lapsuutensa vanhempiensa ja kahden vanhemman siskonsa kanssa Penttilässä, jonka perhe osti vappuna 1933. Pertti syntyi saman vuoden heinäkuun alussa. Silloin oli sunnuntai ja kello oli vähän vaille kymmenen. Radiosta kuului jumalanpalvelus niin kuin aina tähän aikaan.

Ennen kouluun menoa kotona oli aika yksinäistä. Kavereita ei asunut lähellä eikä naapureissa sen ikäinen lapsi käynyt yksikseen. Siskot olivat 5–6 vuotta vanhempia, että heistä ei ollut kuin ehkä vähän kiusaajiksi. Äidin päivä oli työntäyteinen kaikkien torpan töiden viedessä hänen aikansa. Isä hoiti työkseen pankin ja kunnan asioita.

Kilometrin verran kouluun

Ensimmäisenä koulupäivänä äiti saattoi Pertin Hirvoisiin, jonne oli kotoa noin kilometrin verran. Sieltä lähti kouluun saman ikäinen Eila, jonka kanssa Pertti kulki koulumatkan Vuorilaan (ent. kunnantalo). Talvella hiihrettiin – paitsi silloin kun pakkasta oli yli 40 astetta. Kädet olisivat jäätyneet sauvoihin. Oli parasta kävellä latua pitkin. Eväät repussa jäätyivät ja maitokin jäätty.

Koulu alkoi syyskuussa, sota marraskuussa. Koulua kuitenkin käytiin. Turusta saapui lapsia Merimaskuun kouluun, maaseudulle turvallisempaan ympäristöön. Ensimmäinen opettaja oli Siro Granblom,

jonka mies hoiti Osuuskauppaa. Sitten opettajaksi tuli Tamsaaren Paula, ylioppilas.

Kaksi vuotta käytiin Vuorilan koulua, jonka jälkeen siirryttiin Moijoisten kouluun (nyk. Kensu) metsän halki polkua pitkin. Siellä samassa luokassa opiskelivat luokat 1–4. Opettajana oli Yrjö Särkämö.

Yllätyksien yllätys oli Pertin 9-vuotiaana saama uusi polkupyörä. Kenelläkään muulla ei ollut uutta polkupyörää. Juhannusaattona saatu pyörä palveli Perttiä aina siihen asti, kun mies hyppäsi auton rattiin.

Neljän vuoden koulunkäynnin jälkeen Pertti lähti jatkamaan opintoja Naantalin yhteiskouluun, jota myös toinen siskoista oli käynyt. Yhteiskoulun aloittaminen merkitsi Naantaliin muuttamista koulupäivien ajaksi. Koulua käytiin myös lauantaisin ja sen jälkeen lähdettiin linja-autolla kotiin Merimaskuun, ja aamukuudelta maanantaina piti taas olla valmiina linja-autoa odottamassa Kärkölässä. Repussa eväät ja rahaa vain linja-automatkaa varten. Muita samanikäisiä merimaskulaisia ei käynyt yhteiskoulua. Puutetta oli kaikista mutta sitä mitä ei ollut, ei kaivattu.

Sota-aika

Mieleen painuva muisto on naapurin, Virtasen Asserin haavoittuminen talvisodassa. Kun Asser oli jäänyt haavoittuneena hankkeen makaamaan, jouduttiin hänen varpaansa amputoimaan eikä Asser enää invalidina joutunut jatkosotaan.

Kun Turkua pommitettiin, näkyi Penttilän mäeltä Iskolan tielle päin katsoessa, kun hävittäjät ajoivat pommikoneita takaa. Kirkkaassa kuutamossa näkyi valojuovia ja kuului, kun pommikoneet pudottivat pommejaan. Täälläkin pommeja putosi täällä ampumaradan maastoon, ei onneksi kotitalon päälle. Pimennysverhoja oli pakko pitää, ettei vihollinen nähnyt asutuksen valoja. Poliisi kävi tarkastamassa

Liisa ja Pertti Saarela.

Kukolaisten Ylistalo.

asian. Tosin sen ajan 15 W:n valo ei olisi kovin kummallista pimenysverhoa tarvinnut.

Kaasavuorella oli Suojeluskunnan toimesta yövalvonta kolmiomittautornilla, jonne oli vedetty puhelin. Hyvällä säällä sieltä näki seitsemän kirkon tornit ja myös lähestyvän vihollisen kuuli ja näki kaukaa. Silloin otettiin puhelimella yhteys Kollolaan, Anna Tuomisen hoitamaan puhelinkeskukseen ja edelleen Naantaliin ja Turkuun, jonne koneilla oli vielä useamman minuutin matka. Taloista jouduttiin antamaan hevosia rintamalle. Kotirintamalla uurastettiin monin tavoin: Paalattiin heinää ja leivottiin vanik-

kaa reseptin mukaan kansanhuoltoon, josta leivonnaiset toimitettiin edelleen rintamalle. Merimaskulainen Jalo joutui antamaan toisen linja-autoistaan, 60-hevosvoimaisen Volvon ambulanssautoksi. Sodan päätyttyä auto saatiin takaisin.

Sotavangeista Pertti muistaa venäläiset Nikolain ja Boriksen, jotka asuivat Hirvoisissa kolmen vuoden ajan. Nikolai oli tavallinen maajussi ja Boris oli puhelinmekaanikko. Mukavia miehiä molemmat. Osasivat vähitellen suomeakin. Nikolai oli isokokoinen kaveri, hyvä uimaan ja sukeltamaan ja Boris osasi korjata puhelinten vikoja. Tänne olisivat halunneet jäädä, mutta toisin kävi.

Siirtolaiset Karjalasta nostivat Merimaskun asukaslukua vuonna 1944. Ennen sotia Merimaskun asukasluku oli noin kaksinkertainen Naantaliin verrattuna. Joka talossa oli paljon väkeä, kun oli palvelijoita, renkejä ja piikoja, koska kaikki tilan työt tehtiin käsin. Siirtolaisten tultua Pertin kotona kävi kova kuhina, kun väkeä kävi kunnan asioita hoitavan isän puheilla. Kaikki mahdolliset asumukset annettiin siirtolaisten käyttöön ja olot olivat vaatimattomat. Tarvittiin polttopuita ja ruokaa. Kaikilla oli sodan jälkeen töitä ja rahaakin, mutta tavaraa ei ollut. Luontaistalous oli maaseudun turva. Vaatteet ommeltiin itse tai teetettiin. Suolaa ja tupakkaa piti hankkia mustasta pörssistä.

Kulkuneuvoja ja luontaistaloutta

Jalon linja-autokyydit olivat ikimuisia. Toinen autoista, Letukka, oli 45-hevosvoimainen ja siinä oli 14 istumapaikkaa, joista Pertti ei koskaan päässyt nauttimaan kuin alkumatkasta. Paikka piti antaa vanhemmalle välle, mutta seisomapaikkoja riitti parhaimmillaan usealle kymmenelle. Linja-auton takana tavaratelineellä oli kalaja marjalaatikoita Puutorin kautta kauppartorille vietäviksi. Auton katolla oli possuja ja lampaita pel-lavaisiin lihalakanoihin käärittyinä. Turun kauppahallissa lihoihin isettiin leima laadun takeeksi. Kotona eläinten teurastus tuli tutuksi lapsillekin, tosin vain katsojina, mutta veren vatkamiseen tarvittiin lastenkin apua, muuten olisi veri hyytynyt. Verestä tehtiin lettuja ja makkaraa. Syksyllä Merimaskun palvimestari palvasi lihat ja kalat suolattiin talvea varten. Suolaa tarvittiin sen verran, että liha ja kala säilyivät pitkään.

Otavan saarelta päästiin ennen siltoja Naantaliin ja Turkuun veneellä, höyrylaivoilla ja lossien kuljettamina. Talvella jäitä pitkin uskallettiin kulkea Rauduisten kautta, kun

Jatkuu seuraavalla sivulla...

Kirkonsalmen ylitys talvella on voimakkaan virtauksen vuoksi vaarallista. Hevosella saatettiin käydä hakemassa Naantalien asemalta sokerijuurikkaan leikettä, sokerin puristamisen jälkeen jäänyttä rehua eläimille. Sillä retkellä oli houkutuksena käydä Mannerheiminkadun viinakaupassa ostamassa pari pulloa pöytäviinaa. Hevonen onneksi osasi aina kotiin, vaikka matkalaiset olisivat jo maistaneet ostoksiaan.

Yhteydet paranevat ja sähkö saapuu

Ukko-Pekan silta valmistui 1934, Särkäsalmien silta 1970 ja Kirkonsalmen silta 2002. Särkäsalmien lossit ja Kirkonsalmen lossit ovat pala sen ajan elämänmenoa jonoineen ja laitureineen. Pankkiasiat hoidettiin omassa kylässä. Kauppojakin oli. Säästöpankin kassakaappi oli entisen kunnantalon huoneen toisessa nurkassa ja Osuuskassan kassakaappi toisessa nurkassa. Pankit olivat avoinna ker-

ran viikossa vuoropäivin kahdeksasta kolmeentoista.

Sähköt saatiin Penttilään vuonna 1938. Radio kotona oli ollut jo aikaisemminkin. Se oli patteriradio, jota käytiin lataamassa "Tolppa" Toivossella lähellä Maamiesseurantaloa. Radiosta isä kuunteli seitsemän uutiset ja jumalanpalveluksen eikä sieltä juuri muuta ollut kuunneltavissa. Sähköjen tulon jälkeen isä osti ASA-merkkisen radion. Petrolilamppujen tilalle saatiin sähkövalo, paljon himmeämpi valoteholtaan. Toinen Saarelan sähkölampuista oli kanalassa, jossa iltaisin syttyi tuvan katkaisijasta napsauttamalla hämälävalon kanojen nukkumaanmenon merkiksi. Kenenkään ei tarvinnut enää lähteä ulos kanalan valoa sytyttämään!

Isän töiden takia Penttilässä oli puhelin heti, kun Merimaskun Puhelinosuuskunta perustettiin. Numero oli 50. Ylistalossa ei ollut puhelinta, Alistalossa oli. Vuonna 1947 Alistalo, Ylistalo, Penttilä,

Kuuslahti ja Köylijärvi perustivat muuntajaosuuskunnan, yhtiö toi muuntajan, mutta johdot piti vetää itse. Näin saatiin voimavirtaa sähkömoottoriin, joka käytti puimakonetta, sahaa ja kotitarvemyllyä, josta saatiin sekajauhoja kotitarpeisiin.

Kun Pertin kuljetusfirman autot pääsivät 50-luvulla Helsinkiin neljässä tunnissa pitkin erittäin huonokuntoista tietä, oli se hieno saavutus. Ei ollut työaikarajoituksia. Auton kantavuus oli kymmenesosa nykyisestä.

Aikamatkan päättyessä Kukolaisten Ylistalon salissa toteamme yhdessä, kuinka elämänmeno on muuttunut. Sillat, sähkö, autot ja viime aikojen digitalisoituminen ovat tehneet elämän tyystin eri näköiseksi. Rannat ovat vielä tunnistettavissa, mutta veden näköisyys oli aikoinaan parisen metriä, nykyään sitä ei oikein edes ole. Toivotaan, että kehitys jatkaa kuluaan ja sinileväongelmakin jää aikanaan historiaan.

Ylistalon tuvassa.

Monipuolinen taiteilija

Vesa Ranki

Tarja Toiviainen-Mäkelä asuu puolisonsa Esan kanssa kaunista sukutaloon Kukolaistentiellä. Tarja on tuhat-taituri ja hallitsee mm. kuvataiteen monet tekniikat. Koskettavampia töitä ovat kenties useat ikonit.

Tarjan upeat Martta-nuket olivat viimeksi esillä syksyllä 2024 Maamiesseurantalolla Maa- ja kotitalousnaisten juhlassa, jossa Tarjan tekemät nuket ihastuttivat juhlayleisöä. Tarja on askarrellut nuket alkuperäisten mallien mukaisesti. Vuonna 1908 alkanut Martta-nukkien "teollinen" valmistus päättyi 1974, kun ulkomainen halpatuotanto aiheutti sen, ettei edellytyksiä kannattavalle nukenvalmistukselle enää ollut.

Nuket on täytetty sahanpurulla ja pää ja kädet ovat paperimassaa. Yhden nukun valmistukseen menee yleensä useampi kuukausi. Työ alkaa aihoiden hionnalla, sitten seuraa maalaukset, osien yhdistäminen ja vaatteiden kaavojen suunnittelu ja ompelu.

Tarja nauttii päivittäisistä kävelylenkeistään, jotka ovat hänelle myös välttämättömiä. Jo koululaisena hän sairasti jalkojaan ja vuosien mittaan joutui läpikäymään monta operaatiota, joissa jalkojen luita oiottiin, katkottiin ja liitettiin uudelleen ruuveilla ja metallilevyillä. Ehdolla

oli amputaatiokin, mutta jalat ovat onneksi edelleen tallella ja sinnikäs Tarja on vuosikymmenten mittaan kuntoutunut vallan mainiosti. Mainittakoon muuten tässä myös, että Topi Sorsakoski on Tarjan iskelmätaivaan suosikki numero yksi.

Kotona Tarjan taidetyöt ovat näyttävästi esillä Mannilan talon tunnelmallisessa tuvassa ja talon muissa huoneissa.

Lapsuus opetti arvostamaan työntekoa – mitään ei saa ilmaiseksi!

Vesa Ranki

Merimaskulainen varatuomari ja kirjailija Anneli Poukka oppi lukemaan nelivuotiaana ja aloitti kirjoittamisenkin melkein saman tien. Kouluissa ainekirjoitusten arvostamat olivat useimmiten kymppä ja pari kertaa kymppi plus. Kirjoittaminen jatkui opiskelun ja työn rinnalla. Tekstejä julkaistiin ja vuonna 2003 Anneli voitti valtakunnallisen historiallisten romaanien kirjoituskilpailun teoksellaan "Meitä vastaan rikkoneet". Kirja kertoo hämäläiskylän elämästä vähän ennen talvisodan syttymistä. Nyt Annelilta on julkaistu useita teoksia, dekkareita ja tekstejä antologioissa. Viimeisin "tapahtuma" on syksyltä 2023, kun Anneli voitti Lounais-Suomen kirjailijoiden järjestämän kirjoituskilpailun. Annelin ansioluettelo julkaistujen tekstien osalta on niin pitkä, että se ei valitettavasti mahdu tämän tekstin yhteyteen!

Hämäläistaustainen Anneli asuu juristipuolisonsa kanssa metsän keskellä meren rannalla. Koti on molemmille rakas ja tärkeä. Pihalla kasvaa paljon kukkia, puutarhasta löytyy omena-, päärynä- ja luumupuiden sekä viinimarjojen lisäksi tyrnipensaita ja tuottoisa viiniköynnös. Kotona asustaa kaksi

kissaa, Filemon Franciscus Lagus ja Salomon Filippus Lagus. Parhaimmillaan kissoja on ollut yhtä aikaa kuusi, ja lisäksi harmaa norjanhirvikoiria. Pariskunnan harrastuksiin kuuluu puutarhanhoidon ja lukemisen lisäksi kalastus, etenkin vetouistelu ja pilkkiminen. Molemmat ovat suorittaneet metsästäjän-tutkinnon.

Anneli oli valittu Merimaskun itsenäisyyden aikana kunnan- ja kirkkovaltuustoon. Hän on toiminut mm. sosiaalilautakunnan ja kirkkovaltuuston puheenjohtajana sekä

kirkkoneuvostossa. Kristinusko on hänelle tärkeää ja Siionin kannel kuuluu osana elämään. Muutenkin on Anneli harrastanut laulua; Merimaskun kirkkokuoro on tullut tutuksi ja hän on laulanut myös teatterissa, mm. Turun kaupungin teatterin My fair lady -musikaalin kuorossa ja Kaksikerran harrastajateatterissa. Maa- ja kotitalousnaisten puheenjohtajana Anneli on toiminut usean vuoden ajan.

Lapsuusajan pienviljelijäkodissa lapset osallistuivat aina talon töihin. Oli kymmenisen hehtaaria peltoa, viisi lehmää, parikymmentä kanaa, joskus sikoja. Lapsuus opetti arvostamaan työntekoa – mitään ei saa ilmaiseksi. Kaadetun heinän tuoksu, laitumella rauhallisesti märehivät lehmät ja halauksia odottavat suloiset vasikat tulevat usein ajatuksiin haikeina, mieluisina muistoina. Muistojen taustalla välkkyvä järvi.

Annelin työelämä juristina on ollut monipuolista. Hän on toiminut mm. nimismiehenä, henkikirjoittajana, oikeusavustajana ja syyttäjänä, mutta varsinaisen työuransa hän teki oikeusneuvosmiehenä ja (käräjäoikeusudistuksen jälkeen) käräjätuomarina.

Iloinen teatteriseurue. Liito-orava vasemmalla.

Tuumasta toimeen joulukuussa 2023

Epätoivo näytelmän löytymisestä johti lopulta omaan käsikirjoitukseen, jossa pääsivät valloilleen teatterin varastossa olevat aarteet, vitsinä ilmoille heitetyt unelmaroolit ja tiedossa olevat laulunlahjat. Ajankohtaisen ongelman asiakkaiden katoamisesta kivijalkakaupoista kauppakeskuksiin sijoitin kuitenkin vuoteen 2000 – saimme näytellä aikaa, jolloin kännykät eivät vielä olleet kasvaneet meihin kiinni. Näytelmä sai nimen Korppuja ja kuivakukkia. Juoni kehittyi ja paisui yhteistuumin harjoitusten alkaessa. Oli syytä tilata vielä toiset painokset käsikirjoituksesta kaikkien muutosten ja lisäysten jälkeen.

Televisioon!

Tuotantoryhmä Femkanten oli valinnut meidät TV-dokumenttiinsa harrastajateattereiden joukosta. Etäisyys Helsingistä, teatterimme historia ja tuleva näytelmä sopivat heidän suunnitelmiinsa täydellisesti. Kuvausryhmä oli paikalla harjoituksissa kolmesti ja neljännen kerran vielä ensi-illalla. Ensimmäisellä kuvauskerralla olimme kylmän kevään jälkeen vihdoin päässeet

harjoittelemaan pipot päässä ja toppatakit päällä teatterin lavalle. Lumikinoksia oli vielä näkyvissä ties monennnenko takatalven jälkeen. Mutta ei aikaakaan, kun hikoilimme jo helteessä! Halukkaita haastateltiin ja harjoituksia kuvattiin. Jännittävää ja mielenkiintoista! Dokumentti tulee televisiosta tämän vuoden aikana.

Liito-oravan suihkuvirtaus

Melkoisella varmuudella missään muussa kesäteatterissa ei kukaan ole näytellyt liito-oravaa eikä kukaan muu puvustaja ole toteuttanut liito-oravan asua. Haasteellisesta roolin toteutuksesta tuli puvustaja Anne Linjan ja näyttelijä Jukka Linjan toteuttamana näytelmän yllätyksellinen kohokohta, joka ihasuttu ja nauratti yleisöä näytöksestä toiseen. Ääniteknikko Matti Mäntylän löytämät ääniefektit sisäintulon suihkuvirtaukseen ja papanoiden päästelyyn kruunasivat kohtauksen.

Paikallista sambaamisen historiaa

G.R.E.S. Unidos da Praian, merimaskulaisen sambaryhmän, asut pääsivät tuulettumaan, kun Keskuskadun juhlat etenivät huippuunsa. Muutamat näyttelijöistämme ovatkin olleet mukana sambaamassa aikoinaan. Sulat heiluivat ja paljetit kimmelsivät surdon ja tamborimin tahtiin. Merimaskulainen sambabuumi on ollut vailla vertaansa ja oli hienoa saada upotettua pala sen historiaa tähän näytelmään.

Onnistunut kausi!

Korppujen ja kuivakukkien näytöskausi ylsi reilusti tavoitteeseensa. Katsojia kävi 1200 hieman epävakaa säästä huolimatta. Olin ohjaajana lopputulokseen enemmän kuin tyytyväinen. Näytelmästä tuli juuri niin kiva kuin toivoin. Hieno kokemus alusta loppuun – yhteistyötä upeassa porukassa.

Tulevan kesän suunnitelmat alkavat olla selvillä. Mukaan mahtuul

Maamiesseurantalolla aloitettiin.

Tyytyväiset Keskuskadun kauppiaat.

Viestinnän moniosaaja

Meiltä saat apua

- kun haluat julkaista kirjan, lehden tai raportin
- kun tarvitset esitteitä, lehti-ilmoituksia, mainoksia, brändi- tai messutuotteita
- kun tarvitset valokuvaajaa tai videtuotantoa
- digimedian suunnitteluun ja hallintaan.

Asiantuntijamme ovat käytettävissä myös projektinhallinnan tukemisessa sekä työn ja toimintatapojen kehittämisessä.

Kysy lisää: Reima Orvasto, 040 556 6175, reima@grafiro.fi, Tärkkisten rantatie 2, Merimasku

GRAFIRO OY
IDEAT LENTOON

www.grafiro.fi

Muistokirjoitukset

Maarit Lineri 1950–2024

Merimaskutietouden kerääminen oli tärkeä harrastus

Merimasku-Seuran edellinen puheenjohtaja ja kunniapuheenjohtaja Maarit Lineri kuoli 74-vuotiaana 12. kesäkuuta 2024 Turussa. Yli kymmenen vuotta kestänyt sairaus vei voimat.

Maarit asui Merimaskussa Karin kanssa yli 30 vuotta. Vuonna 2023 he muuttivat Naantaliin palvelutaloon. Yhteisiä vuosia pariskunnalle kertyi yli 50 ja ”suurin piirtein sovussa”, kuten Maarit joskus sanoi. Maarit oli toimielias kaikessa Merimaskuun liittyvässä, historiatiedon keruussa, Kollolan näyttelyiden suunnittelussa ja painotuotteiden laatimisessa. Karin kanssa Maarit oli myös perustamassa Merimaskun teatteria, ja he toimivat lukuisia kertoja kesän näytelmien ohjaajina. Myötätuulta Merimaskussa -lehden parissa hän työskenteli yli 20 vuotta. Vuonna 2018 pariskunta Maarit ja Kari sai Merimasku-Seuran kunnianimityksen ”Merimaskun Lossivahti”.

Maaritin ajankulua oli myös kulttuuri, erityisesti teatteri, sekä kirjallisuus ja kirjalliset työt. Maarit tunnettiin terävasanaisena, huumorintajuisena ja rehellisenä ihmisenä. Maaritia jäivät kaipaamaan Karin lisäksi lapset Teemu ja Essi perheineen.

Vesa Ranki,
Merimasku-Seuran sihteeri

Erkki Rantala 1953–2024

Kaikkien rakastama herrasmies, taitava, tarkka ja vaatimaton

Merimasku-Seuran pitkäaikainen hallituksen jäsen, sihteeri ja kunniapuheenjohtaja Erkki Rantala nukkui rauhallisesti pois nopeasti edenneen sairauden uuvuttamana Naantalissa 71-vuotiaana 8. elokuuta 2024. Erkki valmistui diplomi-insinööriksi Tampereella ja toimi työelämässään Wärtsilän tuotekehityksessä.

Luonto oli Erkille tärkeä, sienestys, marjastus ja metsässä samoilu. Myös kulttuuri kiinnosti, teatterit ja museot. Puolisonsa Irma-Siskon kanssa Erkki teki useita ulkomaan matkoja kaukaisiin maihin. Erkki pärjäsi aina mainiosti lasten ja lastenlasten kanssa. Hän osasi myös hoitaa kukkia ja erityisesti pelargoniat olivat hänen suosikkejaan. Erkki oli pitkäaikainen Merimaskun seurakunnan luottamushenkilö.

Tittelit olivat Erkille toisarvoisia, vain sydämen sivistys oli hänelle tärkeä. Erkki oli taitava ja tarkka sekä asioiden hoidossa, että kätten taidoissa ja aina vaatimaton ja pidetty mies, aina rauhallinen ja hyväntahtoinen. Erkkiä jäivät kaipaamaan puoliso, lapset ja lastenlapset.

Vesa Ranki,
Merimasku-Seuran sihteeri

Viisitoista vuotta Velkuassa – miksi?

Johanna Antila

Kun 15 vuotta sitten haarukoimme kotia rannikolta Porvoosta Vaasaan ulottuvalta alueelta, nousi Velkua sattumalta silmiimme talonmyynti-ilmoituksen myötä. Nopea tutkailu kyläyhdistyksen verkkosivuilla herätti mielenkiinnon ja muutamassa viikossa totesimme elämän pian siirtyvän Jyväskylästä Naantalin saaristoon.

Juurisyyt muuttoon olivat kaipausta lähelle luontoa, rauhaa ja Saaristomeriä. Ja puolisoilla tietenkin kalastusmahdollisuudet. Vaa’assa painoivat myös oma kokemus pienempien paikkakuntien yhteisöllisyydestä ja Turun seudun vetovoima työssäkäyntialueen näkökulmasta. Kun vielä tuolloin yhdistyksen omistamassa Kummelissa istuimme kahvilla talokatselmuksen jälkeen, seuraten vanhusten ja päiväkotilaisten vuorovaikutusta, tuli tunne, että näin olisi hyvä. Lähipalveluiden säilymisestä ei tuossa vaiheessa toki ollut takeita, sen verran tuttuja olivat 2000-luvulla tapahtuneiden kuntaliitosten jälkimainingit, jotka näkyivät reuna-alueiden palveluiden heikkenemisenä. Velkualla ei

onneksi koulun kanssa näin ole käynyt, vaan saariston elinvoiman merkitys on ainakin tätä kautta ymmärretty ja ilolla saamme lähettää lapset aamuisin uuteen hirsikouluun. Toivottavasti sama ymmärrys päätävissä elimissä jatkuu, eikä saariston merkitys näyttäyty jatkossa vain kauniina kuvina strategioissa tai esitteissä.

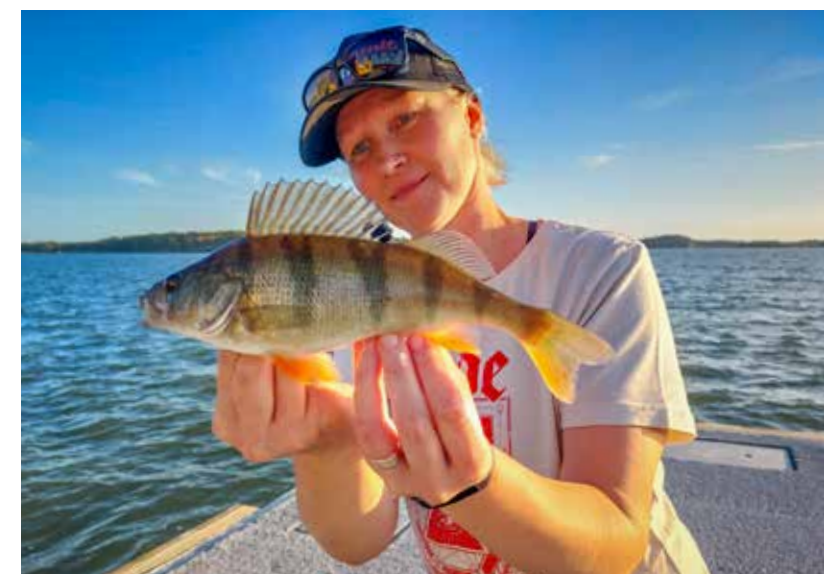
Aikuisiällä on vahvistunut ymmärrys, että omalla aktiivisella tekemisellä ja osallistumisella voi vaikuttaa, myös omaan asuinympäristöön. Kansalaisaktiivisuuden ja yhdistystoiminnan kautta olemme saaneet yhdessä monien kyläläisten kanssa toteuttaa niin tapahtumia, ympäristön kehittämistä, liikuntapaikkoja, nuorisotoimintaa ja paljon muuta. Velkuan saaristolaisyhdistyksessä ja Velkuan kalastajaseurassa toimiminen ovat mm. olleet sydäntä lähellä. Velkua Volleyn kautta rakasta liikuntalajia on ollut mahdollista jatkaa omalla kylällä loistavassa porukassa. Velkuan Marttayhdistys ja Pro Sinervo jatkavat aktiivisten yhdistystemme luetteloa. Yhteistyötä on myös

Naantalin kaupungin ja saaristoalueiden kesken, Merimaskun ja Rymättylän kanssa - siitä tämäkin kirjoitus on yksi esimerkki! Yhdessä voimme saada ääntämme paremmin kuuluviin.

Tätä kirjoittaessa ensilumi on verhonnut maiseman. Tervehdin Velkuan valkoista talvea lämmöllä, vaikka nautinkin pimeydestä. Se, että saa asua alueella missä valosaaste ei pilaa maisemaa eikä tähtiäivasta, on suuri onni. Otsalamppu päähän ja metsään. Ja talven jälkeen tulee jälleen kevät, jolloin Velkua herää taas toisella tavalla eloon. Kesäasukkaat saapuvat ja ravintoloitsijat avaavat ovensa niin Teersalossa, Palvassa kuin Velkuanmaassakin. Kevään ensimmäinen oman kylän ravintolakäynti on aina juhlahetki!

Tutustu velku.fi -sivuihin ja siellä olevaan toimintaan, yhdistyksiimme ja yrityksiimme, jos haluat oppia Velkuasta lisää! Ja tule käymään kylällä, tapahtumissa, ravintoloissa, luontopoluilla! Joskus lähelle on pitkä matka. Itse vierailin viime kesänä ensimmäistä kertaa Merimaskun kesäteatterissa saaristolaisyhdistyksen retkellä. Oli todella mukavaa ja tuli todettua, että läheltä löytyy usein uusia, mainioita juttuja!

Kirjoittaja on mm. velkualainen kyläaktiivi.

Toimituksen lisäys:

Kirjoittaja sanoo asuvansa Velkualla, mutta kirjoittaa joskus tarkoituksella Velkuassa. ”Se muoto kunnioittaa vanhaa kyläperinnettä ja vanha kansa käyttää tätä sijamuotoa, ja sitä käytetään mm. Rysän päällä Velkuassa -tapahtuman nimessä.” kirjoittaja kertoo.

Rymättylän Kirkkojärvi kunnostetaan yhdistys- ja vapaaehtoisvoimin

Kaija Heikkinen

Puhdas ja virkistyskäyttöön sopiva Kirkkojärvi on tärkeä sekä rannan asukkaille että muillekin paikkakuntalaisille. Järven tila pysyi kauan hyvänä, mutta viime vuosina tilanne on huonontunut. Kesällä 2023 ja 2024 se oli lähes uimakelvoton. Nyt tavoitteena on kunnostaa järvi yhdistys- ja vapaaehtoisvoimin.

Rymättylän Kirkkojärvi-yhdistyksellä on kolmevuotinen puhdistusprojekti, joka käynnistyi alkuvuodesta 2024. Järvestä otettiin vesi-, pohjasedimentti- ja kasvinäytteet, ja näiden tulosten perusteella suunnitellaan tarvittavat toimenpiteet hyvän kunnon palauttamiseksi.

Ensimmäisten tulosten perusteella tarvitaan ainakin kalakannan vähentämistä. Ja oja-vesinäytteiden valmistuttua selviää, mitä ulkoiselle kuormitukselle tulisi tehdä.

Järvi puhdistettiin kemikaalikäsittelyllä parikymmentä vuotta sitten, kun se oli rehevöitynyt voimakkaasti. Vuosien 2002 ja 2005 kemikaalikäsittelyjä edelsi viiden vuoden valmistelu. Valumien vähentämiseksi laskuoihin rakennettiin saostusaltaita ja jätevesiä ohjattiin viemäreihin. Kirkkojärven laskeva Riittiönjärvi ruopattiin ja käsiteltiin kemiallisesti 2007.

Riittävän rahoituksen saami-

nen on työstä etenkin, jos ja kun päädytään kemialliseen puhdistukseen. Puhdistus vaatii paljon vapaaehtoisia keräämään kuolleet kalat pois järvestä, jotta ne eivät painu pohjaan uudeksi ravinnelähteeksi. Yhdistystämme on auttanut edellisen puhdistuksen ajoilta säilytetty hyvä dokumentointi. Kannustavaa lisäksi on, että projektin toteuttamiselle on laaja paikallinen tuki.

Kirjoittaja on Rymättylän Kirkkojärvi-yhdistys ry:n puheenjohtaja.

Meidän miehemme Ukrainassa

Vesa Ranki

Merimaskulaiset Esa Mäkelä ja Markku Arvonen olivat mukana viemässä avustustarvikkeita Ukrainaan viime kesänä. Kahden rekka-auton ja Vannepajan oranssin pakun convoy matkasi neljätuhatta kilometriä.

Autot oli Suomessa lastattu koulutarvikkeilla; oli pulpetteja ja tuoleja, AV-välineitä, opetustarvikkeita opettajille, kyniä ja lehtiöitä oppilaille ja paljon, paljon muuta. Kuorma oli tarkoitus purkaa Harkovassa, mutta silloinkin tilanne siellä oli vaarallinen, eikä kaupunkiin päästetty avustuskuormia, vaan ne purettiin Kiovassa, paikallisen seurakuntakeskuksen tiloissa. "Kiovassa oli melko rauhallista, mutta ilmahälytykset ja öiset liikkumiskielot ja pimennykset tulivat meillekin

tutuiksi. Majdanin keskusaukion valtava lippumeri oli vaikuttava näky. Lippuja oli monista muistakin maista, Suomestakin muutama."

Keravalainen IRR-TV:n Ukrainan hätä -ohjelma kerää rahaa ja avustustarvikkeita ja järjestää näitä avustuskuljetuksia. Esalle matka oli jo toinen, Markku oli mukana ensimmäistä kertaa. Avustusmatka oli molemmille miehille raskas, ei ilmainen, mutta silti tärkeä ja vertaansa vailla oleva kokemus.

Kun suuri määrä energialaitoksia on tuhattu, on pulaa sähköstä ja lämmöstä! Suomesta vietiin sodan alkuajoina maahan ruuan valmistukseenkin käypiä lämmityskaminoita, mutta nyt niitä tehdään Ukrainassa lahjoitusvaroin suomalaisen mallin mukaan. Yhden kaminan

valmistus maksaa siellä 150 €. Esa sai itselleenkin yhden kaminan ja lahjoitti saman tien 500 euroa IRR-TV:lle. Mainittakoon, että Espanjan Aurinkorannikon suomalaiset ovat keränneet tähän tarkoitukseen jo 16 000 euroa. IRR-TV:lle voi tuki lahjoittaa pienenkin rahasumman, vaikkapa neljä-viisi euroa. (MobilePay n:o 45000)

"Oli surullista todeta, kuinka paljon Ukrainassa on kärsimystä ja puutetta ihan kaikesta, mutta oli kuitenkin hienoa olla mukana omalla pienellä panoksellamme ja nähdä, kuinka valtava määrä paikallisia vapaaehtoisia on siellä mukana avustustyössä." Esa ja Markku kertovat.

Suvilystit, kesän kohokohta!

Merimaskun oma kyläjuhla jälleen lauantaina 14. kesäkuuta.

Markkinoilla myydään mm. käsitoita, luonnontuotteita ja ruokaa läheltä ja kaukaa. Markkinatunnelmaa luo elävä musiikki ja rannassa voi tutustua vaikkapa meripelastajien toimintaan. Perinteisiin kuuluvat myös Reimareiden letut.

Oheistapahtumana on Merimaskun Ahdon Suvihölkä. Vuosi vuodelta kasvanut juoksijajoukko

kiertää Merimaskun maalaismaisemissa markkinoiden alkaessa.

Yllätyksiäkin on luvassa, mutta niistä kerrotaan myöhemmin. Markkinoiden huipentumana Merimasku-Seura julkistaa ja palkitsee vuoden Lossivahdin.

Markkinapäivän jatkot ovat tietysti Rantamakasiinin terassilla bändin kera. Markkinoiden myyntipaikoista kiinnostuneille yhteystieto: info@rantamakasiini.fi

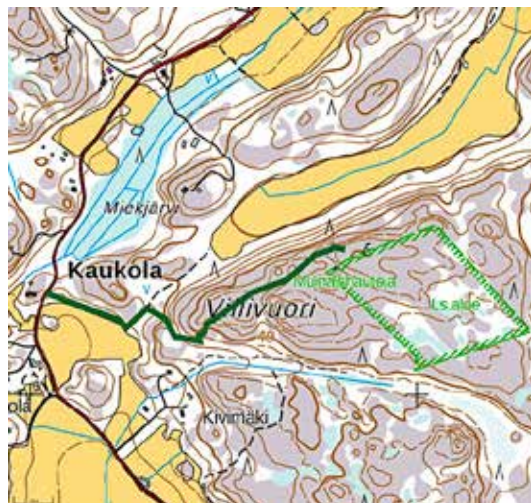

Villivuoren luontopolku

Villivuoren viehätys on jylhissä maisemissa, rannikkometsän karussa puustossa, vehreässä kasvillisuudessa, monipuolisessa eläimistössä ja alueen geologisissa ja arkeologisissa löydöissä. Se on myös mystinen metsäalue seikkailuun ja tutkimusmatkalle tai hiljainen paikka, jossa voi löytää mielenrauhaa.

Luontopolun alkuun johtaa Erkin Polku. Se sai nimensä viime vuonna edesmenneen Erkki Rantan mukaan. Merimasku-Seura kunnosti luontopolun vuonna 2022. Myötätuulta Merimaskussa numerossa 33/2022 on Kaija Roihan artikkeli luontopolusta.

Pysäköintipaikka ja opaste: Koverintie 330, Merimasku.

Annan haudan hoito Merimasku-Seuran vastuulle

Merimasku-Seuran toimesta ja kustannuksella kunnostettiin Kollolan viimeisen asukkaan, Anna Tuomisen (1897–1987) hautakivi. Kiven puhdistuksen, kultauksen ja suorituksen teki merimaskulainen Hautakivikaiverrus Mäkelä Oy. Merimasku-Seura otti vastuulleen haudan hoidon.

Merimaskun hautausmaan vanhimmat hautamuistomerkit ovat 1700-luvulta. Hautausmaata on ympäröinyt hirsiaita myös jo 1700-luvulla. Vuonna 1995 aita rakennettiin uudelleen ja on nyt 261 metriä pitkä. Vanhalle hautausmaalle kuljetaan mm. porttihuoneen kautta. Se on hirsinen läpikäytävä. Sen seinähirret ovat 1700-luvulta. (Auvinen Visa, Merimaskun kirkko vuosien saatossa, Raisio 2019.)

Uusi hautausmaa vihittiin käyttöön syksyllä 1994. Hautausmaan vieressä olevan muistelukiven suunnittelutyössä olivat mukana mm. Visa Auvinen ja Anneli Poukka. Taiteilija Antti Huovinen sommitteli ristin ja tekstin. Kiven valmisti ja asensi Matti Mäkelä vuonna 2007.

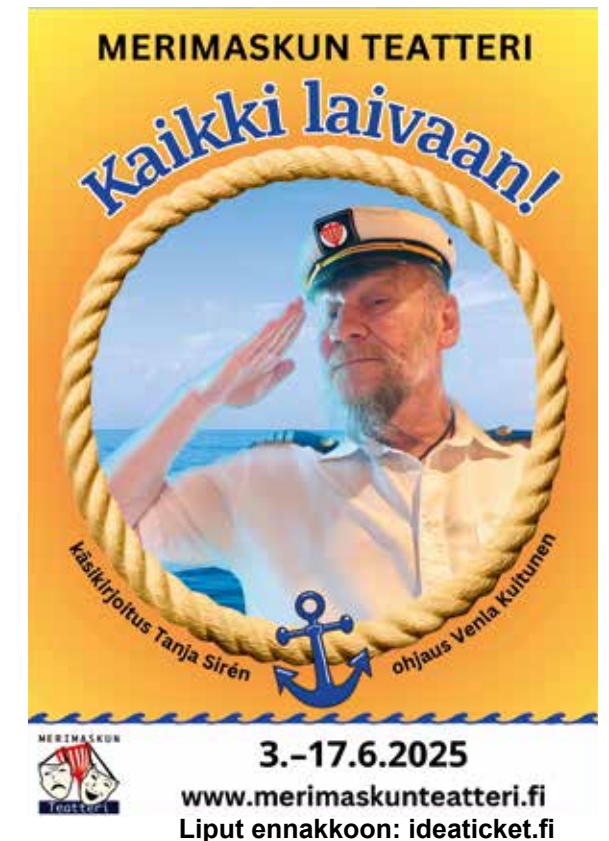
Kaikki laivaan!

Tanja Sirén, käsikirjoittaja

Kun merimaskulaisen keski-ikäisen työn ohessa opiskelevan täti-ihmisen pitäisi kirjoittaa tieteellistä tekstiä opiskelutehtävien raportteihin, eksyy ajatus ja alkaa tulla aivan erilaista tekstiä. Tuostakin olisi jo näytelmän aiheeksi, mutta tässä tapauksessa opiskelutehtävistä harhautumisen seurauksena tuli aivan toisenlainen tarina, kun kuulin, että teatterissa oli pohdittu risteilyteemaista näytelmää kesälle 2025.

Olen ollut Merimaskun teatterin näyttämöllä kapi-noivan vanhuksen tyttärenä, virolaisena maatalous-lo-mittajana sekä mökille yllätyksenä pörräävänä baari-ruusuna, mutta ensi kertaa sain tilaisuuden kirjoittaa itse kokonaisen näytelmän. Sehän veikin mennessään ja päässäni alkoivat roolihahmot puhua, joten kuuntelin ja itsekseni hihitellen kirjoitin ensimmäisen version. Työssäni laivasuunnittelijana laiva ympäristönä on tuttu ja herkullinen miljöö tarinoille ja kommelluksille, joita laivaristeilyllä voisi tapahtua – ja tapahtuukin. Yhdessä teatterilaisten kanssa ideoimme lisää ja seuraukset saatte nähdä kesä-kuussa Kollolassa.

Kun risteilylle saapuu miehenkipeä naisihminen, buffatarjoilusta nautiskeleva kulinaristi ja risteilylah-jakortin voittanut ikäneito, joutuu laivan miehistö yllättäviin tilanteisiin. Olen halunnut näytelmään kepeää tunnelmaa ja huumoria. Taitavat näyttelijät, hyvä musiikki ja erinomainen ohjaaja saavat katso-jat takuuvarmasti viihtymään Kollolan maisemissa nauttien viime vuoden tapaan uudesta ennennäkemättömästä näytelmästä. Siispä Kaikki laivaan!

Iskola -nimen arvoitus ratkesi

Pentti Huovinen

Merimaskussa liikkuvat eivät voi välttää näkemästä kirkonkylän liepeillä olevaa sinivalkoista *Iskola 7* -tienviittoa. Useammin kuin kerran olen pähkäillyt, mistä tuo "Iskola"-nimi tulee.

Vuoden 2024 keväällä edesmenenyt 93-vuotias Eira-äitini oli Iskolan tyttöjä. Hän kasvoi ja varttui siellä ennen sotia ja sotien aikana, kunnes tie vei Helsinkiin ja sieltä takaisin Turkuun. Perheemme asui kaupungissa, mutta kesät vietimme Iskolassa. Serkkujen kanssa juostiin, pyöräiltiin, uitiin ja tutkittiin maat ja mannut. Hiekkaiset pellot tulivat tutuiksi sokerijuurikasta kontallaan harvontaen.

Äitini ja sukulaisten perimätieto ei kuitenkaan avannut Iskola-nimen arvoitusta, vaikka sitä varsinkin vanhempana usein utelin. Siksi nyt, päivänä muutamana, tartuin älylaitteisiin ja yritin selvittää nimen alkuperää.

Tekoäly uumoilee nimen liittyneen joko vanhoihin sukunimiin tai tilannimiin. Näin sen mukaan Suomen kylien ja paikkojen nimet usein syntyvät. Eli nimen taustalla olisi joku varhainen maanomistajasuku, esimerkiksi "Isko" tai "Iskola". Jos jostain yleisistä kirjallisista lähteistä löytyisi selitys "Iskola"-sanalle, tekoäly olisi sen varmaankin äkännyt. Tekoäly ymmärsi kaivata asiaan syvempää paikallista historiallista tutkimusta.

Kysyin tekoälyltä vielä, voisiko nimen takana olla ruotsin kieltä. "Iskola" tarkoittaa suomeksi "koulussa". Se piti ajatusta kiinnostavana, mutta totesi että paikannimet maaseudulla, kuten Merimaskussa, ovat yleensä suomenkielisiä. Yllätys sen sijaan oli, että Wikisanakirjan mukaan unkarin kielessä "iskola"

tarkoittaa "koulua" tai paikkaa, jossa "annetaan suunnitelman mukaista yleisopetusta tai opetetaan jotain erityistä". Ainakin minun kohdallani se onkin pitänyt paikkansa!

Myöskään vanhanaikaisella tavalla eli googlaamalla ei asia selvinyt. Sukevalle 1910-perustetun maatalousvankilan yksi asuinalue oli nimeltään Iskola ja Sonkajärvellä on toiminut maatalousalan yritys nimeltä Iskola Oy. Savon Sanomien uutisen mukaan se oli 2015 Suomen suurin maidontuottaja. Mielenkiintoista. Mutta tämäkään tieto ei auta meitä Merimaskuun kuuluvan "Iskola"-nimen alkuperän ratkaisemisessa.

Maanmittauslaitoksen internetissä julkaisemat Iskolan vanhat kartat ovat kaikkien nähtävillä. Vanhimmalta näytettävän kartan vuosiluku oli "9999" eli ikä lienee tuntematon. Siinä Iskolan-saari oli nimeltään "Iskolamaa". Kartassa mainitaan kaksi nimeä "Iskola" ja "Liamaa". Epäselvästä kartasta on vaikea nähdä, onko nimien kohdalle piirretty talo. Myöhemmissä kartoissa näin kuitenkin on. Talojen nimien lisäksi kartassa mainitaan muutama korkeusmittaus, joista korkein 31,4 metriä on saaren pohjoispuolella. Maanmittarit ovat jo silloin liikkuneet alueella.

Vuoden 1881 kartassa oli edelleen nuo kaksi nimeä. "Iskola" sijaitsi entisellä paikallaan saaren keskellä ja "Liamaa" saaren eteläosassa. Vuoden 1923 kartassa Iskolan paikalla oli jo kolme taloa, "Junttila", "Kylä" ja "Moisio". Olisiko Iskolan talo edeltävinä aikoina jaettu kolmeen osaan ja Iskolan talon nimi samalla kokonaan hävinnyt talon nimenä? Seinälläni olevassa vuoden 1968 topografikartassa 1:20 000

löytyvät samat talot.

Kartatko lopulta ratkaisivat arvoituksen? Tekoälyn uumoilu pitänee kuin pitänee paikkansa. Pakko kai se on uskoa. "Iskola" on siis 1800-luvulta peräisin olevien vanhimpien karttojen mukaan talon nimi. Jos tätä pitemmälle halutaan mennä, tarvitaan tarkempaa paikallista historiallista tutkimusta eli arkistoihin kaivautumista. Voi olla, että joku on tällaista tutkimusta jo tehnytkin, vaikkei tekoäly siitä vielä tiedäkään.

Rymättylästä Merimaskun puolelle tulleet isoisäni Kaarlo ja isoäitini Martta olisivat tässä asiassa olleet varmaankin tekoälyä tietävämpiä. Vuoden 1923 kartan ilmestyessä he olivat olleet jo joitakin vuosia Moisio talollisia. Isoisä nukkui pois 1963 ja isoäiti kolme vuotta myöhemmin.

Hiljainen perimätieto katoaa ulottumattomiin sukupolvien siirtäessä ajasta ikuisuuteen.

Kirjoittaja on kesämerimaskulainen lääkäri.

Pentti Huovinen.

Kesätyöntekijänä Kollolassa

Hilma Stauffer

Olen Hilma, käyn koulua Naantalin lukiossa, ja harrastan balettia. Perheeseeni kuuluu äiti, isä ja pikkuveli. Viime vuonna ikäni vihdoinkin riitti kesätöihin, ja melkein täydellinen mahdollisuus tipahti käsiini erään ystäväni kautta. Niinpä otin ohjat

omiin käsiin ja päädyin kesätöihin Kollolan kotiseututalolle

Saavuini joka työpäivänä paikalle puolituntia ennen kahvion aukeamista valmistelemaan paikan päivää varten. Työnkuvaani

kuului mm. kahvin keittäminen ja leivonnaisten esillepano. Lisäksi siivoilin siellä täällä, pyyhin pöytiä ja huolehdin huussien sekä muiden rakennusten siisteydestä. Ei siis mitenkään rankkaa tai liian fyysistä hommaa.

Kollolan vierailijat ovat aina hyvällä päällä. Minun ei koskaan tarvinnut huolehtia hankalista asiakkaita eikä juurikaan liiasta ruuhkasta. Kävijät jäivät usein myös rupattelemaan ja nauttimaan navetan tunnelmasta, joka kyllä onkin aivan upea. Nyt kun mainitsin tunnelman, on pakko sanoa, että se oli kyllä ehdottomasti työssä mahtavinta. Paikan rauhallinen ja hiljainen ilmapiiri sai työnteon tuntumaan mukavammalta.

Minusta vaativinta työssä oli aluksi asiakaspalvelu, mutta se johtuu vain kokemuksen puutteestani ja on yksilöllinen asia. Aivan ensimmäiset kohtaamiset asiakkaiden kanssa jännittivät. Mitä jos lasken summan väärin? Entä mitä teen, kun maksu ei mene läpi? Tällaisia kysymyksiä päässäni pyöri aika usein, mutta päivien kuluessa en enää miettinytkään niitä.

Saamalla palkalle olen jo keksinyt muutaman käyttötavan, mutta säästäminenkin olisi hyvä vaihtoehto.

Hilma Stauffer oli Kollolassa kesätyöntekijänä viime kesänä.

"Mitä saisi olla?" Kuva: Vesa Ranki.

Kalliola, Sirkku Luodon lapsuuden ja nuoruuden ihana kesäpaikka

Vesa Ranki

Sirkku on iäkkään äitinsä omaishoitaja. Äiti on jakanut muistojaan Sirkulle monin tarinoin ja perheessä on aina otettu paljon valokuvia, joiden kanssa äiti ja tytär usein vieläkin palaavat Kalliolan menneisiin aikoihin.

Sirkku Luodon (s. 1962) äidin isovanhemmat, taivassalolainen jyvärinki Juho Heikinpoika (1869–1924) ja Ida Suominen (1870–1944) tapasivat toisensa ensi kerran Askaisten Lempisaaressa. Vampulasta kotoisin oleva Ida oli tullut sinne piiiaksi ja kulkutautia pakoon; kun muu perhe oli Vampulassa sairastunut koleraan, oli Idan äiti päättänyt kuolinvuoteellaan lähettää tyttärensä muualle turvaan. Juho ryhtyi torppariksi Askaisissa, jossa perheen ensimmäiset lapset syntyivät.

1900-luvun alussa Juho ja Ida muuttivat Merimaskun Rihtelän kylän Kalliolaan (nyk. Kalliolan tien päässä), jonne Juho rakensi hirsisen asuinrakennuksen. Perhe otti käyttöön sukunimen Kallio, ja kun uusi torpparilaki tuli voimaan, lunastivat Juho ja Ida tilan itselleen vuonna 1923.

Perheeseen syntyi yksitoista lasta, joista viimeinen tilalla vakituisesti asunut oli Alli (1909–1992). Allin puoliso oli Viljo ”Vilkku” Hakala. Alli kävi Iskolassa kansakoulun ja oli aina yksi luokan parhaimmista. Myös Allin veli Lauri (1906–1985) asui tilalla koko elämänsä.

Muutamien muidenkin merimaskulaisten nuorten tavoin Alma (1895–1971), Allin sisko ja vanhin lapsista lähti Amerikkaan vuonna 1912. New Yorkissa asunut sukulaistäti oli ostanut Almalle matkali-

pun. Laiva oli S/S Polaris, ei Titanic, joka sekin seilasi Atlantilla samaan aikaan! Alma oli ensin palvelijana, mutta avioiduttuaan suomalaissyntyisen kapteeni Laineen kanssa

hänenstä tuli kotiäiti. Perheeseen syntyi neljä lasta. Alma kävi Suomessa 1960-luvun loppupuolella. Hän kuoli Texasissa.

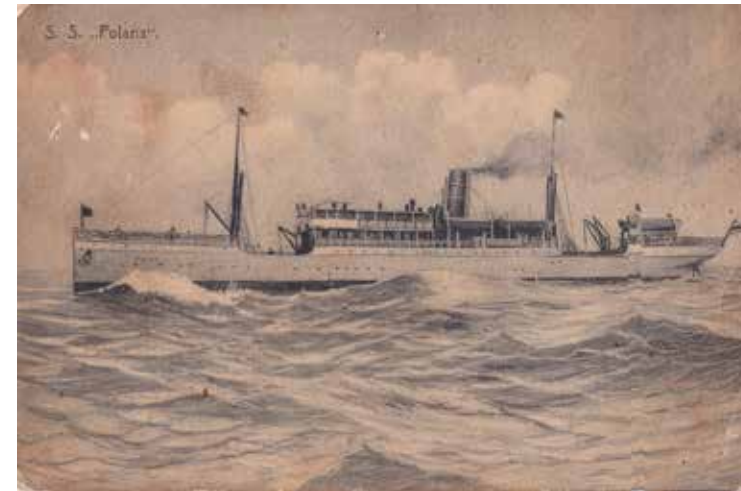
Perheen toiseksi nuorin tytär

Puutarhassa. Meeri-täti tarjoilee. Sirkun äiti (vas.) ja hänen vanhempansa. Meerin puoliso Reino ja sedät Into ja Lauri.

Sirkun äiti Anneli Iskolan sillan kupeessa.

S/S Polaris

Aina (1914–1983) sai puolisoskseen leskimies Lauri Aaltosen, joka oli tullut Liedosta Iskolan siltatyömaan rakennusmestariksi. Ainan ja Laurin tytär (Lilja) Anneli Luoto (s. 1936) sai kaksi lasta, Leilan (s. 1954) ja Sirkun (s. 1962). Tyttärien lapsuuskesät kulivat Merimaskussa, oli puuhaa kasvimaalla, marjastusta lähiluonnossa, uintiretkiä ja kauppa-autolla käynnit.

Kalliolassa kesämökkeinä olivat aluksi ”Tarantella”, entinen työmaakoppi ja Pasilan asemalta ostettu ”Kulkuri”, konduktöörivaunu, joka katettiin ja verhoiltiin uudelleen. Myöhemmin Kalliolaan rakennettiin hirsinen mökki. Matkat kylille kuljettiin valkoisella ”Tippa-Rellulla”. Kalliolan ranta oli syvä ja ennen vanhaan myös saaristossa liikennöineet laivat pysähtyivät Kalliolassa.

Allin jälkeen Kalliola jaettiin perillisten kesken. Kantatilan omistavat nyt Juhon pojan Arvon (1903–1999) tyttären pojat Juha ja Matti Rauhala. Ihanassa kesäpaikassa vietetään yhä paljon aikaa perheen kesken.

Kauppa-autolla

Sirkku Luoto

Aurinko oli jo korkealla. Meri aaltoili lempeässä tuulessa houkuttelevasti. Pian pääsisi uimaan. Aamupala oli syöty Kulkurin pöydän ääressä. Kulkurista tuli kesämökkimme. Se oli vanha konduktöörivaunu, joka ostettiin Pasilasta ja tuotiin rekka-autolla. Mustat seinät maalattiin, takaovi suljettiin, tavaravaunun ovet naulattiin umpeen ja tavarat koirahäkeistä hätäjaruun raivattiin pois. Kelpo kesämökki!

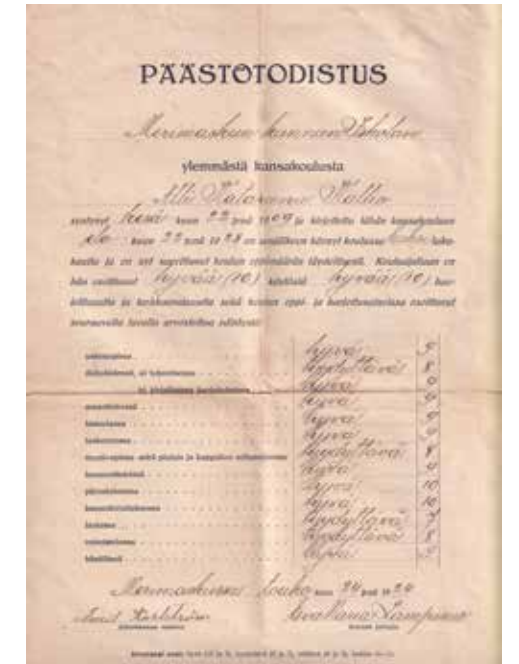
Linnut lauloivat pihapuissa ja lokit kirkuivat jossain kauempana

lähellä Iskolan puoleista rantaa. Pikkuserkut Sari ja Esa tulivat meille äitinsä Raijan kanssa. He olivat menossa kauppa-autolle ja intolivat ostavansa Fantaa. Ihmettelin, kun en ollut Fantasta kuullutkaan. Turussa lauantaitsin saunan jälkeen sai limsaa ja possumunkin. Limsa oli appelsiininmakuista Piriä. Viikolla oli tarjolla isoäidin tekemää mustaviinimarjamehua. Minäkin halusin Fantaa ja äiti antoi rahaa sen ostamiseen.

Lähdimme kävelemään kuu-

maa tietä pitkin. Varvastossuihin tuli santaa ja pikkukiviä. Vähän matkan päässä, vanhan veräjän luona, joka roikkui tienvieressä ja oli hyvä kiipeilyteline, oli pieni kallionnyppylä. Sen vieressä kasvoi ihania ahomansikoita ja rannan puolella kasvoi myös vanha omenapuu. Suut makeina jatkoimme matkaa. Poimimme päiväkakkaroita Sarin kanssa ja laskimme rakastaa,

Jatkuu seuraavalla sivulla...

Kiitettäviä arvosanoja

Sirkku Luoto

ei rakasta, rakastaa; oli siinä kiherystystä! Oikaisimme kapeammalle tielle, jota pitkin pääsimme suoraan kauppa-autopaikalle. Raija kulki ensimmäisenä ja komensi meitä katsomaan jalkoihimme - kuumalla säällä voisi kyy kiemurella ruohottuneelle tielle.

Kauppa-autoa odottamaan oli jo kerääntynyt väkeä. Aikuiset juttelivat keskenään ja lapset ryntäilivät sinne tänne. Kivien väleihin oli laitettu autoja istuimiksi. Vieressä oli korkea kallio. Sinne tekisimme retken, kun aikuisten silmät välttäisivät. Kauppa-auto oli myöhässä. Niin kävi usein. Ihmisiä oli joskus ruuhkaksi asti ja pysähdyspaikkoja oli paljon. Lopulta mutkan takaa kuului ison auton ääni ja kauppa-auto kurvasi tien sivuun. Raija piti huolen, että aikuiset saivat ensiksi nousta autoon. Lopulta pääsimme sisälle. Autossa oli paljon tavaraa. Kylmäaltaat ja hyllyt peittivät seiniä. Äidit pohtivat, mitä ruuaksi laittaisivat ja joku miehistä osti kaljakorin. Löytyi sieltä Fantatkin meille. Maksoimme ostoksemme kuin aikuiset konsanaan ja nautinto saattoi alkaa. Jos-

kus sai ostaa myös ihanan, kylmän jäätelön. Olin kuullut, että Iskolansillan pielessä oli joskus aiemmin ollut kioski. Siitä haaveilimme usein. Olisipa se siellä vieläkin! Aurinkopaistoi. Varvastossut läpsyivät ja kotimatalla etsittiin vielä mansikoita. Voi sitä autuutta ja kohta päästäisiin pulikoimaan lämpimään mereen!

Suomen ensimmäinen myymäläauto oli O.L. Elannon vuonna 1932 käyttönottama auto. Vuonna 1955 Suomessa oli lähes sata myymäläautoa, ja vuonna 1960 jo liki 700. Enimmillään autoja liikennöi 1970-luvulla lähes 1200 kappaletta. Mutta vuonna 2010 myymäläautoja oli Suomessa enää kolmisenkymmentä ja 2021 enää kuusi, viisi Itä-Suomen maaseudulla ja yksi Pohjois-Satakunnassa. Lähde: Wikipedia

Anneli ja Haikan Martti ostoksilla.

Tutuksi tulleet markkinat

Sadonkorjuumarkkinat Kollolassa oli viime syksynä menestys! Sää ei olisi voinut olla parempi, aurinko helotti siniseltä taivaalta ehkä liiankin lämpimästi. Myyjä oli enemmän kuin koskaan aiemmin ja jättimäärä asiakkaita takasi, että myyjät olivat tyytyväisiä myyntituloksiinsa.

Joulu saapuu Merimaskuun oli jälleen merimaskulaisten "Hynttyyt yhteen"-ryhmän toteuttama hyväntuulen tapahtuma. Lyly- ja Jari-myrskyjen jälkeen saimme seesteisen, talvisen ja kauniin markkinasään. Aurinkokin paistoi hyvän aikaa, mutta hetkessä lunta satoi

taivaan täydeltä. Se ei kuitenkaan tahtia haitannut vaikka pihalla myyjät joutuivat peittelemään tuotteitaan. Joulupukki jututti lapsia ja tontut tanssivat joulutunnelmaa. Joululauluja laulettiin yhdessä ja Anne-Majn esittämänä.

**Ääniä Vapauteen
Ukraina-Konsertti**

ke 7.5. klo18

Merimaskun kirkko

Anu Kivelä
&
HELLÄT MIEHET

HAMMASKLINIKKA
TUOMI

PITOPALVELU

JJ DE NIER FOOD EXPERIENCE

www.jjdenierfood.com

040 485 7717

info@paivolaoy.fi | www.paivolaoy.fi

TILINTARKASTUS

T R

Kalastusopas - Fishing guide

Tel. +358 45 126 9334

jani@buster.fish

Yamaha Pro Fishing Team

www.facebook.com/pg/kalastuspalvelut

Kivi- ja maa-ainekset ja kaivinkonetyöt
0400 457 700

Saat kauttamme esim. tietokoneiden, televisioiden ja nettiyhteyksien asennukset koteihin sekä yrityksiin. Ja tietenkin myös ystävällistä käyttöopastusta!

SL-Data Oy | www.sldata.fi | Henrikinkatu 2,
Naantali | Ma-To 11-17 & Pe 11-16

Suutariesteri

Henrikinkatu 2, Naantali

Puh. 050 525 0052

suutariesteri@gmail.com

www.suutariesteri.fi

Huollot ja korjaukset kaikkiin automerkkeihin

Naantalin Rengasteam Oy

044 544 2156, Niittikuja 2, Naantali, autofit.fi

Mökkitalkkari Jorma

Mökin ja kodin talonmiespalvelut

- Tarkastuskäynnit
- Nurmikon leikkuu
- Pienet remontit
- yms. mihin mökilläsi tai kotonasi tarvitset apua

mokkitalkkari.jorma@gmail.com

puh. 0500 791 017

"hyvän-fiiliksen-musakauppa"

TAATTISTEN TILAN KESÄ 2025

KESÄKAHVILA
7.6. - 3.8.

Tarjolla myös lounasta, tilan suosittu aamiainen etukäteisvarauksella ja piknik-koreja pihalla nautittavaksi.

KESÄISEEN
PÄIVÄRETKEEN TILALLA

Kotieläimiä, taidegalleria ja lasten taidepajoja.

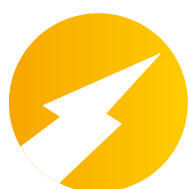
TAXIISTEN
TILA
www.taattistentila.fi

AVAJAISET &
KIRPPISPÄIVÄ 7.6.

Kesäkauden avajaisia juhlietaan lauantaina 7.6. kirppispäivällä. Ilmoittaudu myyjäksi info@taattistentila.fi

FORSSPORT

Juoksijantie 1, Naantali | 02 4353202
myynti@forsport.fi | www.forsport.fi

Naantalin Energia

RAVINTOLA

KAHVILA

VENESATAMA

**TAIDE-
NÄYTTELY**

SAUNA

**UIMA-
LAITURI**

MINIGOLF

**CARAVAN-
ALUE**

www.rantamakasiini.fi
Palteentie 13, Merimasku